Leto VII., štev. 17 („Jutro“ XV., št. 91 a) Ljubljana, ponedeljek 23. aprila 1934

Ponovitev posnetka

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naročna se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno

Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

NAJVEČJA RUDNIŠKA NESREČA V JUGOSLAVIJI

Podrobnosti o katastrofi v rudniku Kakanju — Eksplodirali so plini — Doslej je število mrtvih 52 — Okrog 70 rudarjev še pogrešajo — Ministri na kraju nesreče

Sarajevo, 22. aprila. r. V velikem rudniku v Kaknju v srezu Visoko, se je pripetila včeraj popoldne okrog 13.30 grozna in katastrofalna eksplozija, ki je po obsegu razdejanja in po številu smrtnih žrtev brez dvoma

največja rudniška nesreča na Balkanu.

V teku 34 let, odkar obstoja ta rudnik, se je pripetilo že mnogo nesreč, toda ta eksplozija presega po številu žrtev in po vsej svoji strahoti vse dosedanje nesreče. V globini 200 m se je nahajala večja skupina rudarjev, ki so zaradi nastale eksplozije in razširjajočih se strupenih plinov našli grozno smrt. Nesrečo je naznanilo tulenje siren, kar je izzvalo med okoliškim prebivalstvom, ki ga tvorijo po večini rudarske družine, razumljiv

strah in paniko.

Čeprav so takoj prihiteli reševalni oddelki, je bila vsaka pomoč zaman. Strupeni plini so se širili z neverjetno naglico in napolnili ves rov, ki je deloma tudi porušen, tako da se upravičeno boje, da so vsi rudarji, ki so bili v nesrečnem rovu, našli grozno smrt. Eksplozija je bila tako strahovita, da je porušila v dolžini več sto metrov ves rov in demolirala ves tehnični ustroj, tako da so bile v hipu

prekinjene vse zveze z zunanjim svetom.

Rov je bil podprt z močnimi železnimi traverzami, ki pa jih je skrivilo in zlomilo, kakor da bi bile iz slame. Reševalni oddelek kakanjskega rudnika je takoj stopil v akcijo. Reševalci morejo delati le z maskami na obrazu. Reševalna dela vodi osebno ravnatelj rudnika inž. Jakob Kučan, ki se je takoj, ko je prejel obvestilo o nesreči, postavil na čelo tehničnega osobja in skušal prodreti v zasuti rov. Okoli 14.30 so našli še živega rudarja Ismaila Brkića, kmalu nato pa še drugega rudarja Janeza Smrkolja, ki se je

rešil na prav čuden način.

V trenutku, ko je nastala eksplozija, je stal poleg hunta, naloženega s premogom. V hunt je bil vpležen majhen jamski konjiček. Ko je nastala eksplozija, se je konj splašil in v divjem begu drl proti izhodu. Smrkolj, ki se je takoj zavedel, da gre za katastrofalno eksplozijo, je bil še toliko priseben, da se je obesil konju za rep in tako ga je kljuse rešilo gotove smrti. Prišel je na ta način blizu dvigala, ko se je rov od eksplozije sesul in ga je pokopalo tramovje. Konja je pri tem ubilo, njemu pa se je posrečilo, da se je v smrtnem strahu z nadčloveškim naporom izkopal izpod pregrad in tako dosegel izhodni rov baš v trenutku, ko so prihiteli reševalci.

Rov, v katerem je prišlo do eksplozije, meri v horizontalni dolžini 800 m ter je 200 m pod zemljo. Vzpenja se precej strmo navzgor.

Rudnik Kakanj

je v bližini mesta Visoko, 2 in pol km oddaljen od železniške postaje Kakanj. Rudnik je v obratu od leta 1900 ter je znan po svojih bogatih zalogah premoga. Letna kapaciteta znaša okrog 200 milijonov ton. V rudniku je zaposlenih 1250 delavcev. Premog ima 5300 kalorij ter spada med najboljši premog v naši državi in služi v prvi vrsti za železniški in parniški promet. Rudnik je moderno opremljen, ima najboljše instalacije ter svojo lastno električno centralo za pogon in razsvetljavo. V tem rudniku je tudi za rudarje dobro preskrbljeno. Šele pred par leti je rudnik zgradil lepa stanovanja in sicer 160 družinskih in 60 samskih.

prodrl do njega tako hitro in je ostal živ. Seveda pa je dobil hudo zastrupljenje in so ga morali takoj prepeljati v bolnico. Njegovo stanje je zelo resno in ga drže pri življenju samo še z injekcijami. Zdravniki pa se boje, da ne bo prebolel.

Ministrski predsednik Uzunović odpotoval v Kakanj

Beograd, 22. aprila r. Predsednik ministrskega sveta g. Nikola Uzunović je danes odpotoval v Kakanj, da se na licu mesta prepriča o obsegu katastrofe. Obenem je odredil posebno preiskovalno komisijo, v kateri so poleg rudarskih strokovnjakov načelnik notranjega ministrstva g. Draga Lazić, načelnik ministrstva za socialno politiko dr. Dušan Jeremić in načelnik rudarskega oddelka ministrstva za šume in rude inž. Josip Bosan.

Novinarji za žrtve

Beograd, 22. aprila r. Beograjski novinarji so imeli danes občni zbor svoje stanovske organizacije. Pri tej priliki so zbrali 2000 Din za žrtve rudniške nesreče v Kaknju.

Uradni komunike

Sarajevo, 22. aprila. AA. Po prvih poročilih je včerajšnja eksplozija v rudniku Kakanj nastala zato, ker se je plin vžgal v veliki množini. Dosedanja preiskava je ugotovila, da je po sredi elementarno naključje.

Na kraje nesreče dela posebna komisija, ki jo tvorijo načelnik oddelka javne varnosti notranjega ministrstva, načelnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in vršilec dolžnosti generalnega ravnatelja za gozdove in rudnike. Ta komisija dela od davi pri ugotavljanju in iskanju vzrokov nesreče. Delo pri reševanju je zelo otežkočeno in zahteva velike požrtvovalnosti. Težkoče izvirajo od vdiranja terena in prodiranja vode. Vse to zelo zavlačuje preiskavo o vzrokih nesreče, ki se vrši v prisotnosti ministra za gozdove in rudnike dr. Ulmanskega.

Ker se je plin v rovu naglo razširil, se je bati, da bo število žrtev zelo veliko. Do zdaj so potegnili ven 52 trupel.

Kraljevska vlada je takoj, ko je dobila vest o nesreči, izdala vse potrebne ukrepe, da se zbero podatki o rodbinah ponesrečencev. Prva pomoč je že poslana. Reševalna dela se nadaljujejo.

Namesto veselice smrt in žalost

Kakanj, 22. aprila. r. Vse mesto je danes v globoki žalosti in ni je hiše, ki ne bi objokovala kake žrtve, bilo smrt očeta, moža, ali brata, bilo, da je pri nesrečni eksploziji bil ranjen oče in rednik. Še včeraj so se vsi pripravljali, da v sreči in zadovoljstvu prisostvujejo veliki ljudski veselici, ki jo je nameravala sinoči prirediti Jadranska straža. Velika dvorana v Rudniškem domu je bila že vsa okrašena z zelenjem in zastavami, toda namesto veselja se je ta dvorana spremenila danes v dvorano smrti. Tu se od ure do ure množi število krst z zadnjimi ostanki onih, ki so se nameravali v tej dvorani zabavati v veselju. Rudniška žaga je vso noč rezala deske, a 12 mizarjev je neprestano na delu in pripravljajo krste. 52 jih je že na skupnem mrtvaškem odru, a zdi se, da še ni dovolj in da bo treba še več krst. Tem večje veselje pa vlada v domovih onih, ki so tako rekoč v zadnji minuti ušli gotovi smrti in se srečno rešili iz podzemskih globin v naročje svojih dragih.

Kako nastanejo eksplozije v rudnikih

Od rudarskega strokovnjaka smo dobili naslednje pojasnilo: Kljub dovršenosti tehnike in vseh varnostnih naprav v rudnikih, v katerih dela večje število rudarjev, se po vsem svetu dogajajo nesreče in katastrofe. Tu ne pomaga niti največja opreznost, ker je vsaka taka nesreča odvisna od višje sile, in se jih ne da odvrniti z nobenimi ukrepi. Zrak v rudnikih se ne more primerjati z zrakom na zemlji. V rovih je zrak mnogo toplejši in gostejši ter se stalno meša z raznimi plini, prahom in drobci kamenja, tako da je rudar neprestano v smrtni nevarnosti. Zaradi raznih kompliciranih kemičnih procesov se zbirajo v notranjosti rovov plini, ki nevidno prihajajo iz razpok v zemlji ter se mešajo z zrakom. Baš ta mešanica plinov z zrakom povzroča katastrofe. Največkrat povzroča eksplozije plin, ki se imenuje metan in spada med najbolj nevarne pline. Ni toliko nevaren zaradi svoje strupenosti, kakor zaradi svoje eksplozivnosti. Če se metan pomeša z zrakom, nastane takozvani treskalni plin in zadostuje najmanjša iskra, da nastane eksplozija. Metan je v plasteh premoga in drugih rudnin, ter se nabira na stenah rovov in širi docela nevidno, tako da se sploh ne more opaziti. Kadar se gotov odstotek plina pomeša z zrakom, nastane eksplozija, čim pride ta mešanica v dotiko z ognjem. Najnevarnejša je mešanica z 9.4 odstotki metana. Običajno se v takih okoliščinah dogajajo eksplozije v rudnikih. Posebno velika je nevarnost eksplozij v premogovnih rudnikih, kjer predstavlja prah premoga, pomešan z metanom, stalno nevarnost. Borba proti tej nevarnosti se vrši z vsemi mogočimi sredstvi. Najvažnejše je, da je v rovih vedno dovolj svežega zraka. Žal pa vsi varnostni ukrepi ne pomagajo, kadar se pojavi ta plin in takrat so siromaki skoraj vselej zapisani smrti. To se je najbrže zgodilo tudi pri zadnji eksploziji v kakanjskem rudniku, ki je največji premogokop v Bosni.

Sodba v procesu proti rumunskim zarotnikom

Bukarešta, 22. aprila. č. V procesu proti oficirjem zarotnikom je bil včeraj zaslišan obtoženi kapetan Flesatu, ki je obtožen, da je Precupu in njegovim tovarišem preskrbel znatne količine razstreliva. Obtoženec je v svojih izpovedih poudaril, da zarota ni bila osnovana proti kralju, marveč v njegavo zaščito. Nato so bile zaslišane tudi priče. Vojaške priče so izpovedale obremenilno za obtožence. Tako je poveljnik bukareškega orožniškega polka polkovnik Barbu izjavil, da ga je Precup prosil, naj mu da na razpolago ves orožniški polk v Bukarešti. Precup in Barbu sta se pred sodniki celo sporekla. Tudi drugi častniki so podali izjave, ki so bile obremenilne za obtožence. Civilne priče so govorile po večini v prilog obtožencev. Med njimi je bil tudi bivši državni podtajnik Joe Pop.

Bukarešta, 22. aprila. r. Davi je vojno sodišče razglasilo sodbo v procesu zoper polkovnika Prekupa in tovariše, ki so bili obtoženi zaradi protidržavne zarote. Sodišče je vseh 13 obtožencev spoznalo za krive in obsodilo vsakega na 10 let robije. Obsojeni oficirji izgube obenem svoj oficirski čin.

Odmevi socialističnega upora v Avstriji

Dunaj, 22. aprila. č. V Leobnu se je vršil včeraj pred porotnim sodiščem proces proti vdovi justificiranega komunističnega poslanca Wallischa, Pavlini Wallischevi in soobtoženi Förtnerjevi. Obe sta bili obtoženi, da sta v času socialističnega upora na Dunaju in drugod prinašali socialnodemokratskim upornikom živež in tobak. Wallischevo je smrtna obsodba njenega moža živčno tako pretresla, da je ohromela. Zato so jo morali danes pripeljati na obtožno klop. Tudi svoje izpovedi je podala sede. Obe obtoženki sta izjavili, da sta bili primorani oskrbovati upornike, ki so poslednje dni že gladovali. Obsojeni sta bili vsaka na eno leto ječe.

Inomost, 22. aprila. č. Pred porotnim sodiščem v Inomostu se je zadnje štiri dni vršil proces proti 12 članom bivšega Schutzbunda, ki so bili obtoženi, da so v Wörglu in okolici v času socialno-demokratske revolucije sodelovali pri tamkajšnjih spopadih z orožniki. Obsojeni so bili Ivan Lenk na 3 leta ječe, ostali obtoženci pa na strogi zapor po 6 do 13 mesecev.

Dunaj, 22. aprila. č. Kakor znano, je bilo razpuščeno vzgojno društvo »Monte Sorie«, ki ga je vzdrževala bivša socialno-demokratska občinska uprava. Društvo je ustanovilo vzorno organizirano otroško zavetišče, v katerem so bili nameščeni vzorni pedagogi, zaradi česar je zavod zaslovel po vsem svetu. Zavetišče so sedaj prevzele cerkvene oblasti.

Naknadno se je izvedelo, da so prepeljali v internacijsko taborišče v Wöllersdorfu 200 socialno-demokratskih voditeljev in ne 81, kakor so se glasile prvotne vesti.

Velik primanjkljaj italijanskih financ

Rim, 22. aprila. k. Po uradnih statističnih podatkih je italijanski državni primanjkljaj znova hudo narastel. V mesecu marcu so državne blagajne prejele 1513 milijonov lir na davkih in taksah ter drugih dohodkih, izdatki pa so znašali 1808 milijonov lir, tako da je znašal primanjkljaj 295 milijonov lir. Celotni primanjkljaj za tekočo poslovno dobo se je zvišal na 3222 milijonov lir. Tudi javni notranji dolgovi so znatno narastli. Še pred nekaj meseci so znašali nekaj nad 95 milijard, z razpisom poslednjega notranjega posojila so se dvignili na 101.224 milijonov lir. Končno je v februarju in marcu porastel tudi denarni obtok na 12.963 milijonov lir, med tem ko se je zlata podlaga lire skoraj za 300 milijonov lir zmanjšala.

Priprave za posaarski plebiscit

Rim, 22. aprila. k. Ožja komisija Društva narodov, ki je imela nalogo, da prouči položaj v Posaarju in določi pogoje, po katerih naj bi se izvršil prihodnje leto posaarski plebiscit, je v glavnem zaključila svoje delo. Komisija, katere člani so italijanski delegat Aloisi, argentinski delegat Cantilo, in španski delegat Lopez Olivan, je poslovala v Rimu in je sedaj sestavila obsežno poročilo, ki bo v kratkem predloženo svetu Društva narodov. Predlagala je, da se ustanovi posebna plebiscitna komisija, ki naj organizira in kontrolira posaarski plebiscit. Poleg nje naj bi se ustanovilo še posebno plebiscitno sodišče za kršitve volilnih določb. Poročilo komisije obsega tudi podrobnejše predloge glede volilnih upravičencev, volilnih okrožij in glasovalnega postopka in končno tudi predlog glede kritja finančnih stroškov za izvedbo plebiscita.

Protihitlerjevski izgredi v Newyorku

Newyork, 22. aprila. č. Izseljeniška zveza »Nova Nemčija« je priredila snoči proslavo Hitlerjevega rojstnega dne. Na prireditvi je prišlo do burnih incidentov, ker so se v dvorani zbrale tudi večje skupine nasprotnikov narodnega socializma. Iz demonstracij se je kmalu razvil pretep in več oseb je bilo poškodovanih. Demonstranti, ki so pregnali narodne socialiste iz dvorane, so zažgali krsto, na kateri je bil naslikan Hitler.

Justifikacije v Mehiki

Puerto Mexico, 22. aprila č. V Tenzisqueji je bilo na podlagi smrtne obsodbe ustreljenih 21 prebivalcev, med njimi tudi tamkajšnji občinski načelnik.

Težavno reševanje

Reševalno akcijo ovirajo silne množine strupenih plinov in prodirajoča voda — Velika nevarnost požara

Sarajevo, 22. aprila. r. Reševalna dela v kakanjskem rudniku se vrše z največjo naglico. Zaradi plina, ki se še vedno širi v naravnost nepojmljivi množini, pa je reševalno delo silno otežkočeno. Poleg tega se je pojavila še voda in so se začele zemeljske plasti na več krajih sesedati. Največja nevarnost pa je še v tem, da lahko vsak hip nastane požar. Zanimivo je, da je pol ure pred eksplozijo bila v rovu inspekcijska komisija pod vodstvom ravnatelja rudnika inž. Kučana, ki je izjavil, da takrat ni mogel nihče niti slutiti, da bi moglo priti do nesreče. Vse je bilo v najboljšem redu, instalacije so funkcionirale brezhibno. Za enkrat ni mogoče reči, kako in kje je nastala eksplozija.

V rudarskem revirju je zavladala žalost. Žene in otroci se zbirajo pred rovom in nestrpno čakajo poročil o svojih možeh, odnosno očetih. Rudniške oblasti so takoj po nesreči alarmirale vso okolico in pozvale iz vseh bližnjih mest zdravnike ter uredile zasilne ambulance za pomoč ponesrečencem. Priznati je treba, da si je vodstvo rudnika prizadevalo storiti vse, karkoli je mogoče, da reši zasute rudarje. Žal pa doslej še vedno niso mogli do njih.

Takoj uvedena preiskava je ugotovila, da je bilo v času eksplozije v rovu 220 rudarjev. Računa se, da je sigurno nad 100 mrtvih. Doslej so potegnili iz rova 52 turpel, ki so po večini identificirana. Reševalna akcija se nadaljuje kar najbolj pospešeno in pomagajo pri tem ne samo rudarji, marveč tudi orožništvo in vse okoliško prebivalstvo.

Na lice mesta so takoj po nesreči prihiteli zastopniki oblasti in podprli reševalno akcijo. Po mnenju strokovnjakov je nastala eksplozija zaradi tega, ker so vdrli v rov v ogromni količini eksplozivni plini. Kolikor se da za enkrat ugotoviti, ni te strašne nesreče zakrivila kaka malomarnost, marveč gre za izrapito elementarno nesrečo, kakršne se dogajajo povsod po vsem svetu.

Prva pomoč svojcem prizadetih rudarjev

Po nalogu ministrskega predsednika je minister Ulmansky sporočil, da je vlada prevzela skrb za vzdrževanje rodbin ponesrečenih rudarjev. Prve denarne podpore

Kakanj, 22. aprila. r. Danes sta prispela v Kakanj minister za šume in rude dr. Ulmansky in ban drinske banovine dr. Velja Popović, ki sta rodbinam ponesrečenih rudarjev razdelila prvo podporo. Prav tako je tudi bratovska skladnica v smislu svojih pravil takoj priskočila rudarskim rodbinam na pomoč z denarno podporo. Udruženje rudarskih nameščencev v Sarajevu je prav tako nakazalo za prvo pomoč 25.000 Din. Minister za šume in rude dr. Ulmansky je obenem v imenu vlade sporočil, da bo vlada prevzela vso skrb za vzdrževanje rodbin ponesrečenih rudarjev.

V rovu so na delu pri reševanju vsi rudarski inženjerji in reševalni oddelki vseh okoliških rudnikov. Marljivo pomaga tudi orožništvo ter vse okoliško prebivalstvo. Odkopavanje zasutega rova je zelo naporno in otežkočeno zlasti zaradi tega, ker vdira v rov voda in nove množine plina, ki je povzročil eksplozijo. Reševalci morejo delati samo z maskami na obrazu. Izpostavljeni so smrtni nevarnosti in jih morajo često zamenjati.

Dosedaj so potegnili iz zasutega rova 52 trupel, docela neznana pa je usoda 78 rudarjev.

ki so bili v času eksplozije v tem rovu. Vsega je bilo zaposlenih v rovu 221 rudarjev. Kakor se je sedaj izkazalo, se jih je

91 rešilo z begom

Vsi pa so bili tako preplašeni, da šele sedaj polagoma prihajajo na dan in se javljajo rudniški upravi. Boje se, da je večina še pogrešanih rudarjev mrtva. Med onimi, ki so jih potegnili do sedaj iz rova, je bil

edini še živ

Slovenec **Janez Štok.** Eksplozija ga je vrgla v kanal za vodo in življenje mu je rešila okolnost, da je padlo nanj truplo ubitega tovariša. Na ta način plin ni

Protest Kitajske

Sporazum kantonske in nankinške vlade za odpor proti japonski ekspanzivnosti na Kitajskem

Peking, 22. aprila d. V tukajšnjih političnih krogih so mnenja, da ima poslednja japonska izjava o Kitajski očividno namen, pripraviti pot za popolno nadvlado Japonske. Če se države, podpisnice pakta devetih, ne odločijo za pomoč Kitajski, skoro ne bo mogoče preprečiti japonske kontrole iz Hsingkinga preko vse Kitajske.

Šanghaj, 22. aprila d. Kantonska vlada je sklenila, da bo kljub velikemu nasprotstvu v polni meri podpirala nankinško vlado v njeni akciji proti Japonski. V to svrho bo postavila nove vojaške formacije za varstvo severne Kitajske.

Pariz, 22. aprila AA. Kitajska vlada je objavila s posredovanjem kitajskega poslaništva v Parizu noto, v kateri protestira zoper politiko nasilja in ekspanzije, ki jo vodi Japonska na azijski celini. Kitajska vlada, pravi nota, je že naročila svojemu poslaniku v Tokiju, naj zahteva pojasnil. Naposled naglaša nota, da ni najzanesljivejše poroštvo za mir na Daljnem vzhodu v opustitvi prijateljskega sodelovanja med velesilami in Kitajsko, temveč v tem, da se Japonska odreče imperialistični politiki v Aziji in da bo vestno spoštovala obveznosti, ki jih je prevzela s pogodbami.

London, 22. aprila AA. Anglija še ni dobila uradnega poročila od Japonske o izpremembi njene politike, ki jo je napovedala nota japonskega zunanjega ministra. Tukajšnji listi priobčujejo razgovor z japonskim zunanjim ministrom, ki je dejal, da nosi Japonska vso odgovornost za ohranitev miru na Daljnem vzhodu in da bo intervenirala šele tedaj, kadar bi kaka druga velesila ogražala njene postojanke. Japonska želi priti do sporazuma z Rusijo, prav tako pa tudi želi, da se ustanovi posebna komisija, v kateri bi bile zastopane obe državi in Mandžukuo, da prouče obmejna vprašanja.

Sprejemi v prometnem ministrstvu

Beograd, 22. aprila. AA. Prometni minister bo sprejemal gg. senatorje in poslance vsak dan od pol 12. do pol 13. ure. Druge stranke bo sprejemal samo v torkih od 11. do pol 13. ure. (Iz kabineta prometnega ministrstva.)

Razpisovanje služb v prometnem resoru

Beograd, 22. aprila. AA. Vsi interesenti za službe v resoru prometnega ministrstva se opozarjajo, da so vsa mesta zasedena in da se bodo nova zasedla le z natečaji, ki bodo o pravem času objavljeni v dnevnem časopisju in uradnih glasilih banskih uprav. Zato se prošnje za službe izven natečajev ne bodo sprejemale. (Iz kabineta prometnega ministra.)

Amnestija na Španskem

Madrid, 22. aprila AA. Amnestija, ki jo je parlament po zelo burni debati odobril, bo zelo obsežna. Sodijo, da je bo deležnih okoli 9000 oseb.

Otvoritev italijanske poslanske zbornice

Rim, 22. aprila č. Prvo zasedanje nove poslanske zbornice se bo pričelo v soboto dopoldne na Montecitoriju. Kakor poročajo listi, bo otvoril prvo sejo kralj Viktor Emanuel s prestolno besedo.

Velika žalna svečanost

ob pogrebu skladatelja p. Hugolina Sattnerja

Ljubljana, 22. aprila.

Z najvidnejšim globokim spoštovanjem je Ljubljana danes popoldne počastila zadnjo pot skladatelja p. Hugolina Sattnerja. Prostrani Marijin trg z vsemi dotoki se je začel polniti že kmalu po 15. uri in nabrala se je ogromna množica, glava pri glavi, da so seveda morali takoj ukiniti tramvajski promet.

Venci

Zlasti še danes dopoldne in prav do trenutka, ko so zaprli krsto, so prihajali ljudje vseh slojev in stanov kropit priljubljenega pokojnika. Številne organizacije, zlasti glasbene, so pa poslale prekrasne vence, ki so jih položili na frančiškansko porto. Tako je poklonila prekrasen venec iz narcis, lovorja in drugega zelenja Glasbena Matica, nadalje so se slično oddolžili Ljubljanski Zvon, državni konservatorij, Združenje jugoslovenskih glasbenikov, Sattnerjev frančiškanski pevski zbor, Zbor Hugolin Sattner iz Most, Cecilijino društvo, »Sloga«, pevsko društvo »Ljubljana« in drugi, a frančiškanski samostan je prejel številne ustmene in pismene izraze sožalja, ki so jih poslali številni glasbeniki, komponisti, pevska in glasbena društva ter najodličnejši predstavniki naše javnosti.

V cerkvi

Ob 16. je frančiškanski provincial pater Gvido ob številni asistenci na cerkveni porti opravil pogrebne svečanosti in blagoslovil krsto. Nato je krenil dolg sprevod duhovnih sobratov s križem na čelu v cerkev, kamor so pogrebci prenesli krsto in jo položili na katafalk, okrog katerega so gorele visoke sveče. Cerkev je bila nabito polna in nastala je mrtvaška tišina, ko so o. o. frančiškani molili za dušo pokojnika. Na koru so pevci Glasbene Matice pod vodstvom opernega ravnatelja g. Mirka Poliča zapeli prekrasno Gallusovo moteto »Ecce, quomodo moritur iustus«. Mogočno so odmevali žalobni akordi te veličastne himne v božjem hramu.

Iz cerkve so prenesli krsto pred cerkvena vrata, nato je pa spregovoril predsednik Glasbene Matice, senator dr. Vladimir Ravnihar patru Hugolinu v slovo:

Govor senatorja dr. Ravniharja

Glej, kako umira pravičnik! S to pesmijo se Glasbena Matica poslavlja od Patra Hugolina, svojega častnega člana, svojega bivšega odbornika in svojega, rekel bi, »dvornega komponista«. Pater Hugolin je bil tako tesno povezan z Glasbeno Matico, kakor malokateri slovenskih skladateljev. Oratorij Assumptio, vse njegove kantate in simfonične pesnitve (Jeftejeva prisega, Oljki, Soči, V pepelnični noči, Ob nevihti, V kripti sv. Cecilije) so bile pisane za pevski zbor GM ali pa naravnost posvečene temu zboru, ki ga je plemeniti pokojnik smatral za najboljšega tolmača svojih mojstrskih glasbenih del. Zato je pevski zbor GM njegovo naklonjenost vračal z vso dolžno spoštljivostjo in z vso gorko ljubeznijo, katero je polagal v reprodukcijo njemu zaupanih skladb. Vzorno podajanje teh del pa je podžigalo plodovitega, vedno nove glasbene misli ustvarjajočega skladatelja k novim umotvorom. To medsebojno oplajanje je dvigalo našo glasbeno prosveto na vedno višjo stopnjo, tako da se danes dostojno lahko reprezentira doma in pred zunanjim svetom.

Zato bi Pater Hugolin, ako bi ga ne bila sama skromnost in plemenitost, lahko rekel o sebi: »Ne bom ves umrl.« Bogastvo njegovega glasbenega življenja, ki ga je nesebično poklonil našemu narodu, je neprecenljive vrednosti, in če se bo kdaj pisala zgodovina razvoja naše glasbene kulture, bo moral zgodovinar Patru Hugolinu posvetiti posebno poglavje ter ga uvrstiti med one ustanovitelje te glasbene kulture, ki so ji bili udarili najtrdnejše temelje.

Neskromen bi bil, ako bi hotel ob tej pretresljivi priložnosti podrobno oceniti veliki pomen pokojnikovega glasbenega udejstvovanja. Rad prepuščam to oceno onim, ki so za njo bolj poklicani od mene. Ali eno bi rad poudaril: Vse skladbe Patra Hugolina, bodisi samospevi, bodisi zbori, bodisi njegove kantate in simfonične pesnitve, pričajo, da je umetnik z vsem svojim glasbenim doživetjem koreninil v domači zemlji, v narodu slovenskem. Temu najboljši dokaz je, da so mnoge njegove pesmi postale pravo narodno blago, ki je že pozabilo ime svojega komponista. In značilno je, da je bil Patru Hugolinu najljubši libretist Simon Gregorčič. Melodiozne pesnitve »goriškega slavčka« so porajale v Patru Hugolinu adekvatne melodije njegove glasbene invencije.

Pater Hugolin je s svojim odhodom v večnost zlasti kot skladatelj kantat in simfoničnih pesnitev zapustil neizpolnjeno vrzel. Zato s klonjenim duhom žaluje ob odprtem grobu ves naš narod, zlasti pa žaluje Glasbena Matica in iz nje vzrasli Državni konzervatorij v Ljubljani, ki me izrecno pooblašča, da izrekam njegovo sožalje. Spominu Patra Hugolina Sattnerja, ki bo s svojim nesmrtnim, za kulturni podvig našega naroda tako zaslužnim delom večno živel med nami, kličem: Slava!

Vzkliku senatorja dr. Ravniharja se je pridružila večtisočglava množica. Na stopnice pred frančiškansko cerkvijo je stopil dirigent g. Zorko Prelovec in že je iz 400 grl pevcev Hubadove župe zadonela turobna »Usliši nas, Gospod«. Za pevci je godba »Sloge« na Marijinem trgu pod vodstvom svojega kapelnika g. Herija Svetela zaigrala mrtvaško koračnico iz pokojnikove kantate »Oljki«.

Žalni sprevod

Takoj, ko so izzveneli zadnji akordi, se je začel po Miklošičevi cesti pomikati res veličasten žalni sprevod. Za nosilcem križa je stopala godba »Sloge« in vso pot neumorno igrala žalostinke. Sledili so gojenci in gojenke uršulinskega samostana, kakor tudi uršulinke sáme, nato so nosili venec »Ljubljane«, sledili so člani Marijine kongregacije z dvema praporoma. Za prapori Glasbene Matice, Ljubljanskega Zvona, Slavca in kamniške Lire so stopali pevci Hubadove župe pod vodstvom predsednika dr. Šviglja in člani Pevske zveze s predsednikom dr. Dolinarjem.

Za pevci so se razvrstili gojenci in profesorji konservatorija z vencem, enako pevski zbor »Hugolin Sattner« iz Most. Gotovo najlepši venec iz rdečih nageljnov in drugega cvetja je pa poklonil svojemu priljubljenemu dirigentu frančiškanski pevski zbor, ki je stopal za Moščani. Sledili so pokojnikovi duhovni sobratje, duhovščina vseh redov iz Slovenije in skupina oo. frančiškanov v žalnih ornatih. Za njimi so nosili venec Cecilijinega društva in venec Sloge, nato pa je sledil voz z duhovščino ter dvovprežni z venci obloženi mrliški voz s pokojnikovo krsto, pred katerim so nosili njegova odlikovanja.

Za krsto so stopali užaloščeni sorodniki, nato pa vodstvo našega največjega glasbenega zavoda »Glasbene Matice« s senatorjem dr. Ravniharjem, pevskim očetom Hubadom, komponistom Lajovcem in Poličem na čelu. V žalnem sprevodu so stopali dalje župan dr. Dinko Puc s podžupanom prof. Jarcem, prosvetni šef prof. Breznik z inšpektorjem prof. Vrhovnikom, rektor univerze msgr. dr. Slavič, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, predsednik Notarske zbornice dr. Kuhar, predsednik Zveze industrijcev Dragotin Hribar in mnogi drugi predstavniki. Sledila je duhovščina ljubljanske škofije in ogromna množica ljudi. Za dokaz, koliko znancev in prijateljev je imel pokojnik in koliko simpatij je užival v vsej naši javnosti, je bil tudi gost špalir ob vsej žalni poti.

Pogrebni sprevod se je vil po Miklošičevi cesti, dalje po Dalmatinovi in Komenskega ulici, mimo Tabora, do Sv. Križa. Ko je bil onkraj železniškega prelaza, na prostem polju, se je nenadoma vila kratka, a močna ploha, toda pogrebci so zvesto sledili pokojnemu do pokopališča.

Pri Sv. Križu

Okoli skupnega grobišča, ki je namenjen za očete frančiškane, se je strnila ogromna množica, saj se je tam zbralo že pred prihodom sprevoda mnogo ljudi. Ko so spustili rakev v grob, je prošt Nadrah s svojo asistenco opravil pogrebne molitve, nakar je najprej v imenu Sattnerjevega cerkvenega pevskega zbora, ki ga je pokojnik ustanovil in vodil več desetletij in ki mu je bil posebno pri srcu, spregovoril njegov član g. Vladimir Pelan. Tolmačil je globoke občutke ljubezni, ki so družili vse člane zbora z očetovskim prijateljem in zvestim voditeljem. »Narod slovenski pa,« je nadaljeval govornik, »ki sta ga Vi, oče Hugolin razumeli kakor malokdo, je užival in poveličeval lepoto in milino vaše cerkvene in posvetne pesmi. S svojo fino občuteno umetniško, a vendar preprosto glasbeno dušo ste po svojih umotvorih ostali ljubljenec naroda. S svojimi nesmrtnimi deli ste kot glasbenik in kot človek izredno plemenitega značaja v zgodovini slovenskega naroda zavzeli odlično mesto, ki nam je v čast in ponos.« In spet se je množica poslovila s trikratnim vzklikom: »Slava!«

V imenu Cecilijinega društva, ki mu je bil pokojnik celih 60 let zvest sotrudnik in umetniški stvaritelj, se je poslovil msgr. dr. Steska z globoko občutenimi besedami, nakar je spregovoril katehet Lavrič v imenu Pevske zveze. Slednjič je spregovoril še zelo tople besede msgr. Stanko Premrl v imenu slovenskih skladateljev. Združeni pevski zbori Hubadove župe so nato pod vodstvom Zorka Prelovca še zapeli v slovo ubrano in globoko ginljivo »Blagor mu«. In po tem ganljivem slovesu so se začeli pogrebci razhajati, prav gotovo pa bomo še in še radi romali na pokojnikovo zadnje bivališče.

Manifestanten zaključek sezone pri „Soči“

Predavanje dr. Čermelja o vprašanju Jadrana je vzbudilo mnogo pozornosti in navdušenja

Ljubljana, 22. aprila.

Med društvi, ki si kakorkoli prizadevajo prosvetiti narod, je primorsko društvo »Soča« nedvomno eno najbolj delavnih in zlasti za svoje rojake emigrante nad vse pomembno. V soboto zvečer je nabito polna dvorana pri »Levu« ponovno bila živ dokaz, kako složni in zavedni so emigranti iz Julijske krajine.

Največ zaslug, da se je »Soča« razvila do sedanje višine, ima seveda odbor, ki mu je voditelj in predsednik župan g. dr. Dinko Puc. Skoro vse organizatorično delo, zlasti glede predavanj pa vodi, gosp. Josip Sfiligoj, višji davčni upravitelj v p., ki je to pot zaključil trinajsto predavateljsko sezono. Od leta 1921. do danes je društvo priredilo 211 predavanj. V lepem nagovoru je g. Sfiligoj poudaril, kako velike važnosti je vsako prosvetno delo zlasti za primorsko mladino in za emigranta vobče, ki nima pravih stikov z rodno zemljo, ki je pregnanec in zato bolj ali manj izkoreninjen. Govornik je za tem pozdravil županjo gospo Olgo Pucovo, številne narodne dame in celotni odbor društva »Tabor«, ki ga res uspešno vodi njegov predsednik g. Štrekelj. Govornik se je še zahvalil vsem predavateljem, ki so se vabilu »Soče« odzvali, nato je pa dal besedo g. prof. dr. Lavu Čermelju.

To predavanje je v marsikaterem pogledu tako delikatno in politično tako obsežno, da zasluži obelodanjenje. Zakaj, govoriti o vprašanju našega Jadrana danes prav gotovo ni lahka stvar, če ga človek tako globoko in vsestransko premisli, kakor je storil to g. dr. Čermelj. Dasi obstoja to vprašanje v zgodovinskem pogledu že od šestega stoletja, je postalo aktualno šele z balkansko vojno, ki je jugoslovenski svet po vseh stoletnih borbah na vse zadnje le pripravila do jasne nacionalne in gospodarske zavesti. Predavatelj, ki je po zgodovinskem orisu jadranskega vprašanja kmalu prešel na njegovo sedanje stanje, je nazorno prikazal, da so zgodovinski momenti, katere navajajo naši nasprotniki glede lastninskih pravic do dalmantinske obale, povsem netočni.

Številno občinstvo je izvajanjem pozorno sledilo. Ko je prišel predavatelj do vprašanja, kako rešiti naše morje, je bil deležen viharnega odobravanja. Bojevitost je naraščal od trenutka do trenutka. A ko je predavatelj vse navzoče pozval, da vztrajajo v borbi za naš Jadran do poslednje kaplje krvi, se je večer izpremenil v žarko manifestacijo jugoslovenske misli.

Zaključno predavanje v »Soči« je pokazalo, da je društvo res na pravi poti, po katri gre k svojemu težkemu cilju z geslom: Jugoslovenom jugoslovensko morje in jugoslovensko zemljo! — Sledile so deklamacije in petje domačega pevskega zbora, ki ga je iz prijaznosti, izzvan od vsega občinstva, vodil zaslužni nacionalni delavec, dirigent g. Venturini. Tako je do polnočne ure vladala v dvorani res animirana zabava. »Soči« želimo še veliko takih uspehov v bodočnosti.

Brezposelni manifestirajo za delo in obstanek

Velik zbor organizacije „Delo in eksistenca“

Šele nedavno se je vršil ustanovni občni zbor društva Delo in eksistenca. Da je že danes dopoldne moglo stopiti pred javnost s široko zasnovanim zborovanjem v Delavski zbornici, je najbolj zgovoren dokaz, da se je društvo rodilo iz najbolj živih potreb naše družbe in naših razmer. Banska uprava je bila zastopana po svetniku dr. Karlinu, OUZD po podravnatelju dr. Kuhlju, Delavska zbornica po članu uprave Čelešniku, Zdravniška zbornica po predsedniku dr. univ. prof. Koširju, NSZ po predsedniku Juvanu, nadalje Strokovna komisija, Gremij trgovcev, Obrtniško društvo, JUU, razna visokošolska društva in strokovne organizacije mladine ter še dolga vrsta raznih korporacij in instanc.

Predsednik občinski svetnik g. Drago *Kosem* je v kratkih, jedrnatih besedah označil pomen društva, katerega namen je predvsem boriti se brez vsakega strankarstva in politike na polju prakse in živega dejanja proti brezposelnosti in tako delavcem in nameščencem pomagati do dela in do eksistence. Nato je glavni govornik *Kreutzer* v temeljitem, obširnem referatu poudarjal, da je

vprašanje o preskrbi dela tako nujno, da se morajo pred njim umakniti vsa druga gospodarska in politična vprašanja.

Današnje narodno in svetovno gospodarstvo kaže silen kontrast. Na eni strani imamo hiperprodukcijo najnujnejših dobrin, tako da jih je mnogokrat treba denaturalizirati ali tudi kratkomalo uničiti, na drugi strani pa milijoni ljudi trpe pomanjkanje. Cela vrsta načrtov čaka delovnih rok: gradbe železnic, cest, stavb, regulacije, elektrifikacije itd., medtem pa srečujemo v svetu milijonske armade brezposelnih. Temu strašnemu pojavu, ki se v tem stoletju ogromnega napredka, znanosti in tehnike zdi še toliko bolj nelogičen, sta kriva samo egoizem posameznikov in nerazsodnost množic. Zanimivo je, da vlada hiperprodukcija samo v zasebnih podjetjih, da pa javna podjetja nikjer in nikoli niso ustvarila preveč občih dobrin. Vsi veliki državniki so uvideli, da je ravno pretirani gospodarski liberalizem vzrok sedanjemu gospodarskemu neredu, ker so posamezniki iz pretiranih želja po profitu preveč oškodovali obče koristi. Tako je tudi vlada pri nas izdala celo vrsto socialnih in občekoristnih zakonov in uredb: zaščito kmetov, omejevanje pretiranih plač in pokojnin, pobijanje dvojnih zaslužkov itd. Toda, da bodo ukrepi oblasti imeli kakšen pomen, je potrebno predvsem vsestransko sodelovanje zasebne inicijative.

V nadaljnem se je govornik bavil predvsem s položajem izobraženih delavcev. Država je povsod največji delodajalec in njen zgled v veliki meri vpliva na ravnanje vseh drugih. Položaj v javnih službah zaposlenih in z zadostno pokojnino upokojenih duševnih delavcev je razmeroma še zadovoljiv. Velika krivica pa so pogoste in predčasne upokojitve, premestitve in nenadne redukcije. Takšno postopanje moramo grajati zlasti tam, kjer se vrši pod izgovorom štednje.

V javnih in zasebnih službah se mora brez odlašanja prenehati z redukcijami in je treba preskrbeti še novih možnosti za namestitve brezposelnega duševnega delavstva.

Še mnogo slabši kakor v javnih, pa je položaj v zasebnih službah. Kot izjemo imamo tu precej dobro plačanih direktorjev, težko pa so prizadeti nižji in srednji nameščenci, ki delajo marsikje po 10 ur na dan, ki so brez nedeljskega počitka in brez zakonitega dopusta in ki se jim zlasti v starejših letih, ko imajo družine, znižujejo plače ali pa se odpuščajo. Brezobzirno se zlasti dostikrat odpuščajo starejše ženske moči samo zato, ker niso več mlade. Zasebni delodajalci prostovoljno niso še ničesar storili za pravičnejšo razdelitev dela in dohodka in se trdovratno upirajo skrajšanju delovnega časa. Hvala bogu pa imamo še vedno nekaj podjetij, ki kljub težkim časom napredujejo in zaposlujejo vedno več ljudi. Pravi voditelj gospodarstva je le oni, ki zna s svojo iznajdljivostjo in podjetnostjo tudi v težkih razmerah ustvariti nove delovne prilike v prid sebi in splošnosti.

Vsako leto išče najmanj 20.000 absolventov raznih šol zaposlitve in vsako leto jih je med njimi več, ki je ne najdejo.

Javnost bi že vendar enkrat morala spoznati, kako skrajno neekonomično je, da z javnim denarjem ustvarjamo mladi priliko za šolanje, potem pa jo puščamo brez dela propadati, kakor da naj bi družba vzgajala berače s čim višjo izobrazbo. Resnica pa je, da v gospodarstvu niso produktivne samo gmotne, ampak tudi etične in kulturne dobrine. Stopnja izobrazbe se mora v vseh stanovih stalno dvigati, če hočemo gospodarsko napredovati. Zato ne sme biti naše geslo: manj šol, temveč mnogo šol, zraven pa sistematična zaposlitev vseh duševnih delavcev in šolane mladine. Zato zahtevamo tudi izpopolnitev šolskega sistema in s tem v zvezi podaljšanje šolske obveznosti do 16. leta, kar bi ugodno vplivalo tudi na stanje brezposelnosti. V državi imamo okrog 1200 nezasedenih učiteljskih mest, a skoraj v vseh šolah prenatrpane razrede. Asanacija našega podeželja nujno kliče po sto in sto sposobnih zdravnikih. Elektrifikacija, železniške zveze in druga nujno potrebna javna dela bi lahko zaposlila vse naše duševno in ročno delavstvo.

Skrajšanje delovnega časa je dandanes obča zahteva delavstva po pravičnejši razdelitvi dela in dohodka.

Za zgled nam naj služijo Rooseveltovi energični ukrepi. S tem v zvezi zahtevamo tudi znižanje previsokih plač v korist slabše plačanih duševnih delavcev, znižanje službene dobe, odpravo dvojnega zaslužkarstva, odpustitev upokojencev in poročenih žena, katerih možje zaslužijo dovolj, in odpustitev tujcev.

Kolikšen efekt lahko dosežejo tudi takšni posamezni ukrepi, nam najbolj zgovorno priča primer o redukciji prejemkov naših poslancev in senatorjev, ki vrže mesečno nad pol milijona Din. Podobnih ukrepov glede redukcije previsokih prejemkov, kakor jih je vlada uvedla v državnih službah, pričakujejo od vlade tudi na zasebnem področju. Vsi prihranki pa se morajo porabiti samo za nastavitev novih moči. Na koncu je govornik navajal nekaj konkretnih primerov dvojnega zaslužkarstva pri mestni občini in pri nekaterih naših socialnih zavodih. Javnost se mora zavedati, je g. Kreutzer zaključil, da je človek začetek in cilj vse proizvodnje in da gospodarski red ni sam sebi namen. Zdrav in popoln je družabni red samo, če nudi vsem ljudem delo in eksistenco.

Predsednik *Kosem* je izvajanjem glavnega govornika še dodal, da je za dosego ciljev, ki si jih je zastavilo društvo, potrebno mnogo optimizma in čvrstega sodelovanja vseh. Po kratki diskusiji, v katero so posegli še zasebna nameščenca Primšar in Breščak, zastopnik brezposelnih mladih učiteljev Kugler, tajnik Društva diplomiranih tehnikov Kuhar, brezposelni delavec Jesih in posestnik Ogrin z Laverce, je inž. Kresnik prečital

resolucijo,

v kateri zborovalci zahtevajo med drugim: da država v vseh panogah svoje uprave, kjer trpi poslovanje zaradi pomanjkanja osobja, z doseženimi prihranki osebnih izdatkov namesti nove moči; da država z najetjem notranjega investicijskega posojila, s pritegnitvijo v inozemstvu naloženega denarja in z drugimi sredstvi omogoči izvrševanje velikih javnih del; da vse samoupravne oblasti in občinske uprave store kaj več za resnično odpravo brezposelnosti; da voditelji zasebnega gospodarstva sami in po svojih organizacijah pokažejo več umevanja za pravično razdelitev dela in nadomeste nepotrebne tujce, preskrbljene žene, dvojne zaslužkarje in upokojence z brezposelnimi. Na koncu apelira resolucija na vso javnost, naj podpre dejansko izvedbo pravičnejše razdelitve dela ter omogoči tudi zavarovanje za brezposelnost in se odločno upre vsem redukcijam delavoljnih ljudi. — V celoti je bilo zborovanje lepa, enodušna manifestacija ročnih in umskih delavcev za njihove pravice.

Mariborski dogodki

Maribor, 22. aprila.

Kronika sobotnega večera in današnje nedelje je bila zelo pestra, krona vseh prireditev, ki jih je bilo 11, je pa bil družabni večer »Pri Orlu«, ki ga je priredila Zveza Maistrovih borcev

v proslavo 60-letnice svojega častnega in dosmrtnega predsednika divizijskega generala v pokoju g. Rudolfa Maistra.

Prostrana dvorana je bila pri pogrnjenih mizah docela zasedena; družabnega večera so se udeležili zastopniki snujoče se legije koroških borcev, predstavniki oblastev, med njimi poveljnik 45. pešpolka generalštabni polkovnik Glišić, bivši Maistrov stotnik aktivni podpolkovnik Vavpotič, sreski načelnik dr. Senekovič, zastopniki vseh nacionalnih društev in ostalo zavedno občinstvo.

Lepo slovesnost je otvoril predsednik Malenšek s pozdravnim nagovorom, v katerem je omenil, da so se Maistrovi borci zbrali da proslavijo 60-letnico onega moža, ki ni bil samo prerok in pesnik, temveč voditelj v onih burnih dneh za narodovo svobodo. General Maister je zbral slovenske fante v zgodovinskih dneh in jih vodil proti krutemu sovragu, ki se je hotel polakomniti lepega kosa jugoslovenske zemlje. Toplo se je govornik spomnil tudi bratov Srbov in Hrvatov, ki so z našimi fanti vred krvaveli na koroških poljanah, in še vseh onih, ki so dali življenje za našo svobodo. V počastitev junakov so navzoči trikrat zaklicali: »Slava«. Svečan je bil trenutek, ko je predsednik Malenšek prisegel v imenu borcev zvestobo vojaški zastavi, pod katero bodo borci vedno pripravljeni pohiteti v boj za domovino. — Nato je g. Guštin razložil namen in dosedanje delovanje zveze. Dalje je izročil pozdrave v imenu Koroške legije g. Staudegger iz Trbovelj, pevci so pa zapeli Maistrovo koračnico, ki jo je spesnil učitelj Mohor. Večer je potekel v lepi in prijetni harmoniji.

V Narodnem domu so zborovali mariborski slovenski trgovci.

23. občni zbor Slovenskega trgovskega društva

je vodil predsednik g. Branko Mejovšek, iz poročil posameznih funkcionarjev pa je razvidno živahno delovanje društva. Vse delo je obširno opisano v poročilu vodje I. letnika trgovskega tečaja prof. Strune. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen dosedanji odbor s predsednikom na čelu.

Istočasno je bila v veliki dvorani Narodnega doma

II. akademija dijakov državne trgovske akademije

pod predsedstvom veleindustrijca Hutterja v proslavo jugoslovenskih junakov Frankopana in Zrinjskega. Navzoče je najprej pozdravil prof. Struna, ki se je zlasti toplo zahvalil pokrovitelju g. Hutterju. Obširni spored je bil od točke do točke sijajno izveden. — Davi ob 8. se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma občni zbor Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev, za katerega je vladalo veliko zanimanje.

Maistrovi borci in Zveza bojevnikov.

Ob 10. dopoldne se je vršil v dvorani »Pri Orlu« izreden občni zbor Zveze Maistrovih borcev, katerega so se udeležili tudi zastopniki Legije koroških borcev. Na zboru so najprej razpravljali o priključitvi legije, ker so pa nekateri bili proti predlogu, naj bi se Zveza Maistrovih borcev in legija združili, je bilo sklenjeno, da bosta to ločeni organizaciji s skupnimi smernicami. Druga točka dnevnega reda je pa bila odločitev glede pristopa Maistrovih borcev k Zvezi bojevnikov. O tem je nastala dolga in živahna debata, v katero je poseglo več govornikov, med njimi dr. Ervin Mejak iz Konjic, ki je v stvarnem govoru dokazoval, da bi bil kolektiven pristop k tej organizaciji neumesten in nepotreben. Zato naj se opusti. Če kdo hoče pristopiti, lahko to stori kot posameznik. Njegovemu predlogu se je pridružil trdi dr. Šnuderl, nakar je bila ta točka odstavljena z dnevnega reda.

Tihotapčeva smrt na meji.

Snoči je pri Sv. Križu nad Mariborom obmejni graničar ustrelil 27 letnega čevljarskega mojstra Alojzija Hojnika, znanega kot izredno nevarnega tihotapca, ki se kljub številnim kaznim in opominom ni bal tihotapiti. Okrog 9. zvečer se je vračal iz Avstrije, ko ga je zasačila straža. Ker se na trikratni poziv ni hotel ustaviti, je graničar streljal in je krogla zadela tihotapca v hrbet. Bil je takoj mrtev. Danes dopoldne je odšla k Sv. Križu komisija, ki so jo tvorili sreski načelnik dr. Senekovič, sodni zdravnik dr. Zorjan, zapisnikar Jaki in poveljnik obmejne straže. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na pokopališče pri Sv. Križu. — Orožniki so zaplenili pri Sv. Križu nekemu tihotapcu motorno kolo, ki je bilo vredno 12.000 Din.

Dogodki za mejo

Še vedno v zaporu

Pred nekaj tedni je bil France Žgur, sin znanega in uglednega ljudskega pesnika in trgovca v Podragi na Vipavskem aretiran in odveden v zapore. Žgur je že nekaj časa bival v Jugoslaviji, kamor je pribežal brez potnega lista. Zaradi nujnih opravkov se je moral vrniti domov. Skušal je skrivaj prekoračiti mejo pri Črnem vrhu, toda miličniki so ga zapazili in hoteli ustaviti. Prišlo je do spopada, v katerem je bil Žgur, ki je bil brez orožja, ranjen. Na ranjenca, ki je sredi gozda omahnil in padel, je navalilo hkratu več miličnikov, ga zvezalo in odvleklo v idrijske zapore. Iz Idrije so ga prepeljali v goriško kaznilnico. Čeprav mu niso mogli dokazati nikakega posebnega prestopka, ga še vedno zadržujejo v zaporih. Ni znano, ali in kdaj bo postavljen pred sodišče.

Ogabna afera v Vipavi

Že nekaj so gospodarili v vipavski občini podeštat Waifro, njegov namestnik Geat in občinski policaj Santus, vsi kleni fašisti in vneti preganjalci vsega, kar je bilo slovensko. Prav njihova vnema v širjenju fašistične kulture med slovenskim ljudstvom jim je utrdila njihov položaj, da so obdržali v svoji oblasti vipavsko občino vse do poslednjih dni, čeprav so se že dolgo širile govorice tudi o njihovi posebni fašistični poštenosti. Ljudje so dobro vedeli, kako si je Santus prisvajal občinske davke in takse, ki jih je mestoma tudi sam pobiral, kako mu je Geat pomagal urejevati te dobičkanosne posle in kako se je vanje zapletel nazadnje še podeštat Waifro. Pokrajinske oblasti so dolgo molče trpele poneverbe in goljufije, toda škandal je naraščal, ljudstvo se je zgražalo in protestiralo. Toda slovenski protesti bi pač ne bili zalegli, če se ne bi nazadnje postavili po robu še laški priseljenci, ki jim prav tako ni moglo biti prav, da pobirajo in zapravljajo njihov denar trije, pa čeprav še tako navdušeni fašistični »hierarhi«. Te dni so končno zaprli Santusa in Geata, podeštata Waifra pa premestili nekam v Italijo. Za njegovega naslednika je bil sedaj imenovan De Piazza, prav tak navdušen fašist, katerega oblast so že okusili tudi naši ljudje v Črnem vrhu in drugod.

Hišne preiskave v Brdih

V Mančah so se te dni oglasili v znani Furlanovi gostilni policijski agentje in karabinjerji ter izvršili hišno preiskavo. Preobrnili so vse prostore in pretaknili vso opravo v hiši, vendar brez vsakega uspeha. Vzrok preiskave in šikan pa je bil naslednji: Po deželi so fašisti pred dnevi priredili protituberkulozno akcijo. Ljudem so vsiljevali posebne listke v prid te v ostalem koristne ustanove. Odredili pa so vsem podeželskim gostilničarjem, da morajo k vsakemu računu gostom priložiti tudi tak listek. Furlanovi so se udali tej zahtevi, toda uspeha ni bilo. Ljudje so odločno odklanjali listke, češ da fašistične akcije, čeprav je socialnega značaja, ne bodo podpirali, saj se še nikoli ni zgodilo, da bi z njim podpirali slovenske bolnike in reveže, če se niso zapisali med fašiste. Sicer je pa tudi hišna preiskava, ki je bila izvršena 48 ur po »protituberkuloznem dnevu«, dokazala, s kakšnimi sredstvi in nameni izvajajo fašisti med ljudstvom svoje »socialne« naloge.

Nova vojašnica pod Nanosom

Že nekaj let se na pomlad vzdolž vse meje vedno znova govori o vojaških utrdbah, ki jih gradijo zdaj tu, zdaj tam. Med ljudstvom je zanimanje za ta dela že silno upadlo, saj ne dobi pri njih niti en domačin ne dela ne zaslužka, marveč ima kmet baš nasprotno zaradi njih še celo znatno škodo. Te dni so nad Št. Vidom tik ob vojaški cesti na Nanos zasegli kmetom spet več zemljišč ter takoj pričeli na njih kopati temelje za več novih stavb. Zgradili bodo vojašnico za cel alpinski polk.

Strohschneiderjeva smrt

V Marmaros Szigetu je padel z vrvi in se ubil zračni akrobat Artur Strohschneider — Iz njegovega življenja

Strohschneiderja ste poznali vsi. Sredi vročega avgusta leta 1930 nas je obiskal v Ljubljani in teden dni je bil sloviti zračni akrobat predmet splošnih govoric. S svojimi drznimi produkcijami je razgibal vso Ljubljano in dan za dnem, večer za večerom je več tisočglava množica polnila prostorno Vegovo ulico, kjer je bila med Glasbeno Matico in realko visoko v zraku napeta vrv, ki je po njej hodil in balansiral »profesor«, korakal strumno po ritmu godbe kakor baletka na odru, plesal, poskakoval in se vozil kakor sam sveti Elija, streljal za balončki v zraku in si privoščil na vrvi tako sredi med zemljo in nebom slastno južino ali pa imenitno večerjo. O, to so bili dnevi, ki jih Ljubljancani nikoli ne bodo pozabili! In tudi nas je Strohschneider obrajtal, saj so mu ljudje vsak dan polnili kosmate škatle z dinarji ali pa — s knofi. Nu, in zdaj dobrega našega prijatelja, slovitega akrobata ni več med živimi. To, kar je namreč vsakdo s strahom pričakoval, da se enkrat utegne pripetiti, se je zgodilo: zračni junak je padel iz vrtoglave višine in se ubil.

Na svojem potovanju okrog sveta je prišel Artur Strohschneider pretekli teden v mesto Marmaros Sziget ob rumunsko madžarski meji. Kakor drugod, je tudi tu med dvema ulicama razpel v višini 30 metrov jekleno žico in se na nji produciral. Na sporedu so bile skoraj vse točke, ki smo jih videli v Ljubljani: hoja, streljanje, dunajski valček, vožnja s kolesom in tako dalje, a višek prireditve je bila južina. Mizo in stol si je prinesel na vrv, oboje spretno postavil in sedel k mizi. Godba je zaigrala, a Strohschneider je pred tisočglavo množico v miru pojedel dve jajci, žemljico z gnjatjo in kos čokolade. In ko se je smehljajoč zahvalil občinstvu za buren aplavz, je nenadoma omahnil in v naslednjem hipu strmoglavil v globino.

Z razbito glavo je obležal. Hudo poškodovanega so prepeljali v bolnišnico, kjer so se zdravniki zelo trudili zanj. Toda ni bilo pomoči in po večdnevnem trpljenju je kratki zraka umrl.

Pokojni Artur Strohschneider je bil potomec slovite rodbine. Vsi njegovi predniki so bili zračni akrobati, on je bil dvanajsti svoje generacije. Doma je bil s Štajerskega. Čeprav ni bil praznoveren, vendar ni pustil, da se njegov sin izuči za »vrvohodca«, ker je trinajsti in se je bal nesreče. V nekem intervjuvu je Strohschneider pripovedoval, da ga tudi njegov oče ni pustil, da bi se izučil zračnih akrobacij. Najprej je bil sportni učitelj, toda neugnana sila ga je gnala, da je začel drzno karijero. Kakor potrebuje drug človek zraka, tako je njemu potrebna tisočglava množica pod nogami, da mu prireja ovacije.

Na vprašanje, kako se počuti na vrvi v vrtoglavi višini, je Strohschneider odvrnil, da si sugerira, da sploh ne more pasti in zato ne pozna strahu, a v hipu, ko bo imel prvič take občutke, bo dal svoji umetnosti slovo. Kakor je torej videti, ga je njegova samozavest varala. Težja nesreča ga je doletela že leta 1907. v San Remu, kjer je tudi padel z vrvi in se hudo pobil na glavi. Takrat je ležal devet mesecev v postelji in zdravniki so že obupali nad njim. Njegova krepka konstitucija je pa zmagala nad smrtjo. Z njim je zdaj izumrla slovita generacija Strohschneiderjev, ki je cela stoletja navduševala svet.

Grozna nesreča pri Celju

Osebni vlak je razmesaril 57 letnega posestnika Josipa Štukla iz Pecla pri Šmarju

Celje, 22. aprila.

V soboto okrog 19.30 se je dogodila na železniškem prelazu za cinkarno v Zavodni pri Celju nesreča, ki je zahtevala življenje 57letnega Josipa **Štukla,** posestnika iz Pecla št. 8 v občini Veračah pri Šmarju pri Jelšah, očeta petih otrok. Ponesrečenca so šele danes identificirali.

V omenjenem času sta opazila železniški sprevodnik Ivan Gros iz Zavodne in neki trgovski pomočnik, ki sta šla po cesti, ki pelje iz Zavodne čez železniški prelaz v Čret, na prelazu Josipa Štukla, ki je bil prišel po cesti iz Creta v smeri proti Zavodni. Zapornice so bile spuščene, ker je vozil mimo tovorni vlak iz Celja v Štore. Štukl, ki je čakal ob zatvornici, je takoj, ko je zadnji vagon tovornega vlaka pasiral prelaz, skočil na progo in jo hotel prekoračiti, pri tem pa ni opazil, da prihaja po dugem tiru osebni vlak štev. 525 iz Maribora. Lokomotiva je treščila v nesrečneža in mu zdrobila lobanjo, potem ga je pa vlekla še 30 metrov s seboj in ga popolnoma razmesarila. Proga je bila 20 metrov daleč oškropljena s krvjo in možgani, ki so Štuklu brizgnili iz preklane lobanje. Kolesa lokomotive so odrezala Štuklu levo roko in prste, desno nogo v stegnu in levo nogo v stopalu. Na trebuhu je imel tudi veliko rano, iz katere so izstopila čreva in jetra. Štuklov rjavi klobuk je padel na sprednji del lokomotive in ga je lokomotiva pripeljala do celjske postaje.

Na kraj nesreče te takoj odšel policijski stražnik, kmalu pa je prispel tudi okrožni zdravnik g. dr. Drago Hočevar, ki je odredil prevoz trupla v okoliško mrtvašnico. Pri mrtvecu so našli vozni listek celjskega mestnega avtobusnega podjetja z označbo vozne cene v znesku 30 Din, potrdilo tvrdke Rakusch v Celju za 4 Din in rožni venec, na progi pa je ležal nahrbtnik z razbitima steklenicama po 1½ in ½ litra, belim kruhom in svinjsko pečenko, dežnik, 13 Din drobiža in šibo, ki si jo je bil Štukl očividno med potjo odrezal. Mrtvec je imel na sebi preprosto temnosivo karirano obleko, pod zgornjimi hlačami pa še hlače iz navadne hlačevine. Na nogah je imel čevlje iz kravjega usnja. Oči je imel sive, brke rjave, lase pa kostanjeve. Postave je bil še krepke in bi mu človek ne bil prisodil še 57 let. Štukl je odšel v soboto ob 5. zjutraj z doma v Peclu do Mestinja in se odpeljal z vlakom v Celje. S kolodvora se je podal na Lavo pri Celju k posestniku Uršič po gospodarskih opravkih in se je očividno potem vračal čez Gaberje in Čret v Celje, da se odpelje z večernim vlakom domov.

Praznik naših skavtov

S proslavo zaščitnika sv. Jurja je bila združena blagoslovitev zastav — Prisrčna manifestacija v Tivoliju

Ljubljana, 22. aprila.

Današnjo nedeljo praznujejo naše skavtske edinice praznik svojega zaščitnika, sv. Jurja. Prav posebno lepo so proslavili ta dan ljubljanski skavti. Že pred sedmo uro zjutraj so videli ljudje zbrane skavte zmajevega stega na planoti letnega gledališča v Tivoliju. Prišlo je k proslavi tudi precej staršev in prijateljev skavtizma. Prišli so zastopniki stegovega sveta, slovenski chief scout g. Pavel Kunaver, starešina dravske župe g. dr. Tavčar, direktor ljubljanskega velesejma g. dr. Dular, zastopnice stega kraljice Alenčice itd. Vreme sicer ni bilo najlepše, deževalo pa tudi ni, tako je vsa svečanost potekla lepo, mirno in dostojanstveno. Ljubljanski steg in njegove čete so dobili nove zastave. Brez velikega pompa, brez velikega aparata v tihem zatišju tivolskega parka, v ranem pomladnem jutru so prejele zastave svoj krst.

Uvodno besedo je govoril starešina ljubljanskih skavtov inž. Pengov, ki je naglasil napredek, dosežen v zadnjem letu, ter se spominjal v svojih besedah lepih in senčnih strani v razvoju ljubljanske organizacije. Skavtizem se pri nas vedno bolj uveljavlja, kako bi se tudi ne, ko oznanja ljubezen in vero — ljubezen do prirode, do doma, do dela, do domovine, države in naroda in ljubezen do najvišjega pokrovitelja, do kralja Aleksandra I. Vsega ima svet dovolj, le ljubezni in vere premalo, oboje uči skavtizem, oboje uvajajo skavti v naše javno življenje. 12 let tihega in skromnega dela že rodi svoje sadove. Letos je dobila ljubljanska organizacija svoj dom, barako. Pa ne samo to, dobila je tudi krasen prostor, kamor bo ta »skavtski dom« prenešen. Zahvala za to gre v prvi vrsti staremu prijatelju skavtizma in dobrotniku g. dr. Dularju. Rade volje je prevzel mesto kuma stegove zastave. V kratkih jedrnatih besedah je g. ravnatelj dr. Dular zatem pozdravil skavte, naglasil, da je skavtizem borba za vse lepo in dobro in da mora imeti vsak borec za uspešnejšo borbo svoj simbol, svojo zastavo. Zastava predstavlja organizacijo, program, delo. Skavti naj bodo skavti v pravem pomenu besede, vitezi modernega časa. Viteški v svojem delovanju in ponašanju, viteški v svoji ljubezni do domovine in vladarja, viteški v izpolnjevanju vseh svojih dolžnosti. Zastava, ki jo je dobil steg, ima kot osnovo državno trobojnico; modro, ki nam simbolizira nebo, visoke naše cilje in lepi naš program in ki zahteva od vseh neminljive zvestobe; dalje belo, ki naj nas bodri v težnjah za lepoto in lepšo bodočnostjo, ter rdečo, ki pomenja ljubezen vdanih sinov svoji prelepi Jugoslaviji, kralju Aleksandru; in rdečo, ki pomenja tudi kri, katero smo vsi pripravljeni žrtvovati, kadar bo treba, na oltar naše domovine. »Bodite in ostanite vedno pravi skavti in pravi Jugosloveni, z eno besedo pravi jugoslovenski skavti!« — je bil vzklik, s katerim je zaključil g. dr. Dular svoj lepi nagovor.

Slovenski chief scout g. P. Kunaver je orisal skavtom sedaj ne več legendarno, temveč historično dognano postavo zaščitnika sv. Jurija. Pozval je vse navzoče, naj bodo v vsem svojem življenju enaki svojemu svitlemu vzorniku, v veri v Boga, v ljubezni do bližnjega in v zvestobi do domovine in kralja. Zatem so odkritih glav v stavu »mirno« prisostvovali vsi navzoči blagoslovitvi, ki jo je opravil g. p. Fr Ačko. V jutranjo tišino je donela svečana slovenska molitev. Sledila je svečana zaobljuba novih članov. Izvršil je zaobljubo skavtov in volčičev pri nas že legendarni Sivi Volk. Gromko je zadonel trikratni »obljubljamo«, s tem pa je bila tudi glavna svečanost končana.

Vsi navzoči so se nato podali v dolgi povorki v mesto pred spomenik kralja Petra, kjer so se manom pokojnega Osvoboditelja poklonile stare in nove zastave s celotnim članstvom zmajevega stega. Ker so bili člani-dijaki oproščeni šolske službe božje, so se zatem vsi korporativno podali na Rožnik, kjer so se ob 9. udeležili sv maše ter tako dokazali s celotno prireditvijo, da jim obljuba ni samo prazna fraza temveč sveta zadeva in sveta zahteva, izpolnjevati vse dolžnosti do Boga, domovine in vladarja.

Sloga v emigrantskih vrstah

V Unionu je zborovalo dve sto Taborjanov

Ljubljana, 22. aprila.

Tretji redni občni zbor Taborjanov se je razvil v iskreno manifestacijo emigrantske sloge in vzajemnosti. Sinočnjo uverturo tega sodelovanja — uspešni nastop taborjanskih pevcev na večeru »Soče« — je danes manifestativno potrdil tudi vrhovni organ društva, ki si bo tako s trdno črto čez stare, malenkostne račune obnovilo in pomnožilo simpatije, ki jih je uživalo že doslej ne le med svojimi ožjimi rojaki, marveč tudi v širši slovenski javnosti.

Občni zbor je okrog pol 10. otvoril predsednik g. Štrekelj. Takoj nato je bila poslana z zborovanja z navdušenjem sprejeta udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju. Otvoritvenim pozdravom so sledila obširna poročila o društvu, ki se zbira v njem 450 mladih Primorcev, o njegovem delovanju in upravi, zlasti pa o delu v odsekih, ki jih ima »Tabor« kar sedem, od socialnega preko pevskega in mladinskega do šahovskega in izletniškega.

V socialnem pogledu je bilo že znano emigrantsko zavetišče središče društvenega delovanja. V stavbi, ki predstavlja danes realno vrednost 150.000 Din, je našlo tekom leta, posebno pa še pozimi prenočišče in varen zaklon mnogo brezposelnih fantov, ki jih je usoda pregnala z njihovih domov. V desettisoče gredo stroški za ta skromni emigrantski hram in njegove prebivalce.

Aktivno pa so se udejstvovali tudi drugi »Taborovi« odseki, zlasti njegov pevski zbor pod vodstvom g. Venturinija s svojimi 40 pevci in mladinski oder s svojo mnogobrojno deco. Prireditve, poldruga desetica po številu, ki jih je društvo samostojno ali pa v zvezi z drugimi organizacijami priredilo v poslednjem poslovnem letu, so mu tudi v prosvetnem pogledu izstavile izpričevalo, kakršnega ne premore sleherna izmed naših ljubljanskih kulturnih in socialnih organizacij ter ustanov. Poleg tega pa še sto drugih velikih in malih dobrin, sestankov, predavanj, izletov, ki morda uidejo človeku iz spomina, a zato v svoji celoti le še bolj izpopolnjujejo zaključno sliko vseskozi živahnega, smotrenega in do podrobnosti izoblikovanega prosvetnega in socialnega življenja v tej organizaciji. S pohvalo je zato občni zbor potrdil delo dosedanjega odbora, ki je bil z neznatnimi spremembami takoj spet izvoljen za nadaljnje leto dni.

Ko so ob zaključku zborovanja spregovorili zastopniki raznih emigrantskih organizacij, so bila s posebno pozornostjo sprejeta temperamentna izvajanja predsednika emigrantske zveze dr. Čoka o položaju emigracije v Jugoslaviji, ki se ni organizirala zaradi nekih nemogočih in nesmiselnih opredelitev napram domačemu prebivalstvu, marveč zgolj zaradi svojih posebnih neposrednih odnosov in nalog napram brezpravnemu in zato najhujši usodi prepuščenemu jugoslovenskemu življu na Goriškem, po Krasu in v Istri. Toplo so bile sprejete tudi besede primorske dobrotnice ge. Maše Gromove in Nestorja goriških ljudskih voditeljev g. Gaberščka, nakar je bilo lepo uspelo in disciplinirano zborovanje malo pred 13. uro zaključeno.

Uspeh sokolske mladine

Akademija na Taboru je bila zelo dobro obiskana — Priprave za sprejem dečjega prapora iz Prage

Ljubljana, 22. aprila.

Svoj tradicionalni mladinski sokolski praznik je tudi letos proslavil Sokol I na Taboru danes popoldne z izvrstno uspelo mladinsko telovadno akademijo ob obilni udeležbi staršev in prijateljev sokolske mladine, med njimi podstarosta SKJ br. Gangl, župni starosta br. dr. Pipenbacher z majorjem Jancem in savezno načelnico s. Skalarjevo, bivši savezni načelnik br. Bajželj ter zastopniki mnogih sokolskih društev iz Ljubljane in okolice.

Akademijo je otvoril orkester Sokola I. z uvodno koračnico, nakar je društveni starosta br. inž. Lado Bevc najprej toplo pozdravil vse navzoče odlične goste, starše in prijatelje sokolske mladine, nato pa v kratkih in jedrnatih besedah orisal pomen mladinskih akademij Sokola I. Letošnja akademija se vrši pod vtisom dveh okolnosti in sicer, da beležimo od lanske jeseni velik porast sokolske mladine v telovadnici, ki se vzgaja po Tyrševih načelih, in jo vodimo po preizkušenih potih do ciljev sokolskega bratstva, slovanske vzajemnosti in človečanske ljubezni. Druga okolnost pa je, da se Sokol I. pripravlja na velik praznik sokolske dece, ko bo sprejela v dar prvi dečji sokolski prapor, poklonjen od največjega sokolskega društva na svetu od vinogradskega Sokola v Pragi. Prapor bo izročen sokolski deci ali na pokrajinskem zletu v Sarajevu ali pa v Zagrebu. Sokol I. pa se mora pripraviti na najslovesnejši dan svoje mladine, ko bomo na Taboru razvili dečji prapor. Pod tem vtisom, je zaključil starosta, otvarjam akademijo s sokolskim: Zdravo!

Nato je mladinski pevski zbor pod taktirko br. Rožanca ljubko, ubrano zapel tri pesmice med navdušenimi ovacijami občinstva. Izredno zabavno je bilo nato rajanje ženske in moške dece s petjem. Na oder je deca pripeljala velikega medveda, rajala in plesala okoli njega v veliko zabavo mladine pa tudi odraslih. Ko se je odobravanje poleglo, je prikorakalo 8 deklic v okusnih belih oblekcah ter prav graciozno izvedlo vaje z loki z učinkovito zaključno skupino. Tudi kolo »Vranjanka« moške in ženske dece je bilo prav dobro izvedeno. Valček ženske dece, ki se odlikuje po pestrosti gibov, je bil skladno in prav dobro izveden ter občinstvo ni štedilo s priznanjem. Proste vaje moške dece (12) so zadovoljile, bile bi pa lahko pri večji pazljivosti še boljše. Ker so lutke ženskega naraščaja odpadle, je nastopila ponovno moška deca s prav skladno in dobro izvedenimi prostimi vajami. Zelo mičen je bil prizor moške in ženske dece s praporci, spojen z recitacijami za naše zasužnjene brate; zaključi se s pohodom in petjem našega slavnega »Naprej«. Viharne ovacije so sledile odhajajoči deci, nakar je prikorakalo na oder 6 naraščajnikov, ki so izredno utrudljive in težke ritmične vaje izvedli brezhibno med bučnim priznanjem občinstva. Ta točka, ki se odlikuje po krasnih prehodih, premetih in gibih je bila gotovo najboljša izmed vseh točk nekoliko preobširnega sporeda. Po naraščajnikih je nastopila prav dobro devetorica starejše ženske dece, za njo pa 12 fantov s prav posrečenimi skupinskimi vajami. V okusnih dečvinih oblekcah je nastopila ženska deca s tamburini in je dokaj težke vaje izvedla prav ljubko in skladno med navdušenimi ovacijami občinstva. Nato je prikorakalo 12 dečkov z državno trobojnico, ki so med recitacijami izvedli dokaj skladno in dobro skupinske vaje »Bratstvo«. Občinstvo je bilo izredno zadovoljno ter je nagradilo dečke z velikim odobravanjem. Za zaključek akademije so pokazali naraščajniki nekaj izvrstno uspelih preskokov čez mizo s prožno desko; da so zelo ugajali, je pričalo odobravanje občinstva. Slednjič velja omeniti, da so se vrstile med posameznimi točkami prav dobro podane deklamacije sokolskih in domoljubnih pesmi. Vsi mladi deklamatorji in deklamatorice so bili predmet splošnega odobravanja.

Poročniku fregate Stanku Jamšku v spomin

Ptuj, 21. aprila

V petek popoldne se je na ptujskem pokopališču odigralo zadnje dejanje tragedije mladega bujnega življenja. V prerani grob so položili poročnika fregate Štanka *Jamška* in so solze škropile s prvim pomladanskim cvetjem posuto krsto. Pri vajah pred idilično lepim letoviščem Selce pri Crikvenici je zamahnila smrt po odličnem vodji enega od ponosnih Sokolov-čuvarjev našega Jadrana in strto je bilo življenje, ki je obetalo neizmernokrat več, kakor je bilo že dalo. Za vedno so se zaprle oči, ki so iz sinjih višav zrle z vero in upanjem na ponosno Učko ter gledale v dubu tudi solnčno Gorico...

Mladi komandant eskadrile ne bo učakal izpolnjenja svojih sanj. 25 let starosti, toliko let ljubezni. Gimnazija v Ptuju, pomorska vojna akademija, vsepovsod prvi med najboljšimi; inteligenten, nadarjen, marljiv, vesten v službi, nasproti podrejenim pravičen, je videl v vsakem vojaku sina, ki mu ga je poverila mati, da ga z ljubeznijo vzgoji za branitelja velike naše domovine. O njegovem družabništvu vedo povedati vsi, ki so ga poznali. Vse to pa je danes — spomin.

O priljubljenosti mladega poročnika fregate Jamška je pričal njegov pogreb. Na čelu sprevoda so nosili podoficirji tukajšnje garnizije lep venec rdečih tulp, ki so ga darovali oficirji tukajšnje garnizije. Dalje so nosili tri lepe vence iz solnčne Dalmacije, ki so jih darovali pokojnikovi mornariški tovariši in komanda vojne mornarice. Žalostinke je igrala ptujska mestna godba, za katero so stopali častna četa vojakov, Sokoli v krojih s starosto br. dr. Šalamunom in dijaki tukajšnje gimnazije s profesorskim zborom. Sledil je mrtvaški voz, poln vencev. Za krsto so stopali užaloščeni svojci, za njimi pa zastopniki civilnih in vojaških oblastev s sreskim načelnikom g. dr. Bratino, mestni župan g. Jerše, banovinski svetnik dr. Senčar, komandant mesta major g. Mihajlović z oficirskim zborom in komandant orožniške čete major g. Cvetković in mnogo drugega občinstva. Na grobu se je poslovil od pokojnika inž. podporočnik g. Bartol

Bodi lahka domača svobodna zemlja svojemu dobremu sinu Stanku Jamšku!

Motnje v želodcu in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoziteto, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo **»Franz Josefove« grenčice.** Zdravniki svetovnega slovesa hvalijo izboren učinek, ki ga ima **»Franz Josefova« voda** v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo zlasti pri močnokrvnih, korpulentnih osebah, satikarjih in hemeroidalno bolnih. **»Franz Josefova« grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Filip Omladič:

Beraček s cvetlicami

Deček, ki je štel dobrih šest let, ga je pocukal za rokav in mu pomolil pod nos košarico s cvetlicami.

»Samo en dinar šopek!«

Jože Petek, zasebni uradnik s plačo, o kateri ne moreš reči, da je najslabša, je dvignil pogled, doslej zatopljen v branje, se ozrl po zakajeni dvorani, prikrito zazehal in odklonilno odrinil beračka od sebe. Prosjaštva ne podpira, ker ne mara dajati potuhe potepinstvu. Nato je bral dalje.

Zdajci pa ga je sredi branja zgrabila misel: »Pa bi mu dal tisti dinar!« Poiskal je z očmi fantka, ki se je prerival med mizami in gosti. Videl ga je, kako je zaman ponujal gostom svoje cvetje, ki ga je bil natrgal po solnčnih rebrih bogve kod in napol ovelo prinesel v mesto.

Skoro se je Petku pomirila vest, ko je videl, da tudi drugi ne dajejo potuhe otroku in ga ne utrjujejo na krivi poti. Petek je spet bral. Toda, za vraga, zmerom spet mu je uhajal pogled proti prodajalčku cvetja.

Fantek se je bližal izhodu. Ozrl se je. Petek si ga je ogledal. Bled obrazek z modrimi očmi, v njih pa tiha in vdana žalost odraslega človeka, ki je bil obesil življenjsko srečo na klin.

»Pa bi mu dal tisti dinar,« je Petku ponovno potrkala na vest misel, ki se je bila bogve odkod prikradla, da ga zdaj mrcvari. »Morda deček in njegovi svojci nimajo od česa živeti.«

»Pijančev otrok bo,« je izkušal Petek kljubovati neizprosni vesti. »Oče ga je poslal pobirat denar, da se bo zanj lahko napil.«

Petek si je prižgal cigareto, poiskal je nov časopis in iznova izkušal brati. Pa ni šlo.

»Morda je deček res pijančev sin in oče ga bo doma pretepel, če se vrne praznih rok,« so se tihotapile v Petka nove misli. »Ti pa sediš v kavarni, kadiš cigareto za cigareto in puhaš denar v zrak. Zakaj mu nisi dal dinarja, enega samega dinarja, da bi pomagal prihraniti otroku bridke ure?... Kadar si v veseli ženski družbi, frči tvoj denar kar po zraku, da se izkazuješ kavalirja, a enega samega dinarja nisi hotel darovati...«

Brez usmiljenja se je oglašala vest. Petek je poklical glavnega natakarja, plačal in se napotil iskat siromačka.

Kod naj išče? Mahnil jo je na slepo srečo po desni ulici, kjer je največ gostiln in trgovin. Stopal je hitro, gledal pozorno po ulici, obiskoval po vrsti lokale in se motal med gostilniškimi mizami in stavljal po trgovinah na slepo razna vprašanja, da je opravičeval svoj prihod, ter spet odhajal.

»Moraš ga najti,« je klicala vest. »Človek je, ki ga je usodno naključje postavilo na to trnjevo pot.«

Petek je obral dolgo vrsto gostiln in trgovin v dolgi ulici na obeh straneh, a ni izsledil prodajalčka cvetlic. Prav pošteno se je potil, ko je tako dirjal križem po ulici. Nato se je naglo obrnil, stopil nazaj do kavarne in začel preiskovati ulico na levi strani.

»Gotovo je šel po tej poti,« je razmišljal Petek in hitro stopal. Že dolgo ni navijal korakov s tako naglico.

Pol ure je trajalo, preden je pregledal vse lokale te ulice. Kod se je napotil deček, da ga ni mogoče najti?

Stopil je v naslednjo ulico in tedaj je zagledal pred seboj kuštravo glavico siromačka, ki je počasi taval ko izgubljena ovčica po hodniku in držal v roki košarico z ovelim cvetjem. Videlo se mu je, da se je že komaj premikal. Tako je ubožec lazil po mestu morda ves dan in ni zaslužil toliko, da bi si upal kupiti kruha, kolikor ga potrebuje tak mlad, sestradan želodček. Saj mu je morebiti oče celo zapovedal, koliko dinarjev mora prinesti domov.

Deček je korakal proti bližni kavarni. Petek ga je prehitel in se vstopil pred lokal. Tam je počakal, da se mu je fantek približal.

»Po kakšni ceni prodajaš cvetje?« ga je prvi nagovoril Petek.

»Po dinarju šopek, gospod,« je odvrnil utrujeni deček in njegove žalostne, modre oči so se široko razprle, ko je naenkrat naletel na tako prijaznega gospoda.

»Koliko jih še imaš?« je nadaljeval Petek in ugotovil v mislih, da še ni videl otroka s tako brezupnim pogledom, kakršnega zmorejo le odrasli, zreli ljudje.

»Prav malo sem jih prodal. Le tri.«

»Kaj zahtevaš za vse cvetje?«

»Kolikor daste, gospod.«

Petek je segel v žep, privlekel na svetlo denarnico, vzel iz nje petdesetdinarski kovanec, ga stisnil dečku v roko, poiskal med cvetjem le šopek vijolic, ga spravil previdno v žep, pogladil siromačka po kuštravi glavi in odšel.

TEDEN DNI FILMA

Joan Crawfordova — idol mlade Amerike

V Ameriki je malo igralk, ki bi bile dandanes tako priljubljene, kakor je Joan Crawfordova.

Zlasti ameriška mladina jo obožuje. In kako ne! Iz nje je zrasla, iz prav takih razmer, kakor ta mladina sama.

Kot hči siromašnih staršev je morala zgodaj pogledati za službo. Postala je strojepiska v neki banki in zaživeti je morala tisto življenje, kakor nešteto ameriških deklet, ki morajo že v zgodnji mladosti sama skrbeti za kruh. Dvanajst do šestnajst ur dela na dan. Amerika pozna osemurni delavnik, toda le na papirju. S skromno plačo se je morala elegantno oblačiti. Dekleta, ki niso v Ameriki elegantno oblečena, tudi skromne strojepiske, ne dobe službe. In tako je bilo treba dostikrat stradati, samo da je bila obleka taka, kakor jo nosijo imenitne dame. Skromno stanovanje, weekend, kjer je bilo treba gledati na vsak cent, delo, telovadba, to je bilo življenje, ki je na videz zelo prijetno, toda le, dokler človek o njem samo bere. Flirti, ki jih drugi dan že pozabimo, naglica povsod, tempo Amerike.

Toda tudi to je minilo, nenadno, kakor sen. Nekega dne je mlada strojepiska dobila zaprta vrata svoje banke. Polom je prišel.

Nekaj dolarjev je imela v žepu. Približno toliko, kolikor je stala vožnja do njenega doma, nekje na zapadu, in približno toliko, kolikor je stala vožnja v Hollywood.

Odločila se je za Hollywood. Saj jo je že davno vleklo tja, k filmu.

Revna kakor cerkvena miš se je pripeljala v filmsko prestolnico. Tam se je zanjo začela doba, ki o njej nerada govori.

Filmski ateljeji, ki se zde mladini kakor raj, so kakor nepremagljiva trdnjava, obdana z visokim zidom, kadar se jim približamo. Vojska ljudi brez dela, ki so vsi sanjali o milijonih, čaka, da se kdaj malo odpro vrata in da se komu posreči priboriti si vstop v notranjost. Med desettisoči, ki čakajo, jih dobi dela samo nekaj sto, ki so potem statisti za deset dolarjev na dan in za tri dni v tednu. In med temi statisti se časih komu nasmehne sreča, da postane igralec manjših vlog. In kako daleč je potem še od igralca do zvezdnika — stara!

Crawfordova je morala dosti prestradati, preden je prvič prišla pred filmski aparat v nekem skupinskem prizoru.

Tri mesece je prihajala v atelje vsak drugi ali tretji dan. Potem je bilo dela konec. Spet se ji je obetalo čakanje, stradanje.

Pa se je vendar vse obrnilo. Med množico deklet jo je nekega dne opazil mladi Fairbanks, ki je bil takrat že na najlepši poti do filmske slave. Lepo dekle prekrasne postave, z globokimi, izrazitimi očmi se mu je zasmililo.

Zavzel se je zanjo in čez nekaj dni je imela mlada igralka že prvo skromno vlogo.

Mesec dni nato je bila že njegova žena.

Od takrat je šla njena pot navzgor. Od filma do filma. Mlada, težko preizkušena Američanka, ki je v kratki dobi spoznala življenje od globin do višin, je dajala tudi v filmih življenje, kakršno je v resnici okusila.

In ameriška mladina, ki ji po krivem očitajo, da je prazna in brez idealov, je prva spoznala v njej sebe in ji dala svoje priznanje. Naj slavijo druge igralke, naj jim izkazujejo ne vem kakšne časti in dajejo ne vem kakšne priimke, mlada Amerika se ogreva le za »svojo igralko«, Joano Crawfordovo.

»Milijonarjeva prijateljica«, je nedvomno najmočnejši film Joane, slika svetohlinske in zakrknjene ameriške boljše družbe, ki se peha samo za denar, preko vsega, tudi preko živih teles, in ji ni mar žrtev. In v tej družbi, v duši tako pokvarjeni, na zunaj pa čisti in moralni, se mora vživeti mlada igralka in se dvigniti nad njo.

Naloga ni lahka, toda Crawfordova jo je odlično rešila, prav tako kakor njen partner Clark Gable, ki ga že poznamo kot večkratnega igralskega tovariša Grete Garbo.

Da, ta film je prava slika visoke Amerike današnjega dne. Ali bolje — Amerike včerajšnjega dne. Tiste Amerike, ki se hvali, da je precej let pred nami. In v današnji dobi, ko se po vsem svetu, tudi pri nas, čedalje bolj kaže hotenje po izboljšanju družbe, po iztrebljenju gnilosti, bo ta film goreč opomin, živo svarilo, kam prijadra družba, ki ji je človeška čast samo publa beseda.

„Milijonarjeva prijateljica" v Ljubljani

Prinašamo vsebino tega nad vse zanimivega filma.

Marion Martin je eno izmed mnogih mladih deklet, ki sanjajo o sreči in bogastvu, pa so vprežene v vsakdanje delo, ki človeka ubija. Dela v tovarni za kartone in edino, v čemer se loči od svojih tovarišic, je to, da se ne misli zadovoljiti s povprečno srečo, kakor si jo žele druga dekleta njene vrste: da bi se poročila, kupila opravo na obroke in rodila otroke. Dosti več hoče, le tega ne ve, kako naj bi začela.

Neznaten doživljaj ji pokaže pot. Ob progi, kjer se vsak dan vrača domov, se nekega dne po naključju ustavi vlak. Mlad mož gleda iz njega. Dobre volje je in začne se zabavati z nespametnim dekletom, ki ne pozna sveta. Kar uživa, ko vidi, da mu dekle vse verjame, kar ji pripoveduje. Wallace Stuart tega ni vajen. In ko se začne vlak pomikati dalje, ji še stisne svojo posetnico v roko: »Obiščite me kdaj!« jo povabi, in je prepričan, da je ne bo k njemu.

In potem pride Marion Martin nekega dne v New York. Njeno edino upanje je, da ji bo Wallace Stuart pomagal.

Pride k njemu, on pa se ne more spomniti, kje jo je videl. Ne more verjeti, da je prišla v New York le zaradi njegovega vabila. Rad bi jo poslal stran, vendar pa čuti nekaj kakor odgovornost za ubogo stvarco, ki je na tako čuden način prišla spoznavat svet. In še drugič ji pomaga naključje. Ko Wallace Stuart še premišlja, kako bi se je na najlepši način iznebil, ga obišče prijatelj Mark Whitney, mlad politik, ki se mu obeta lepa kariera, in njena preprostost ga gane. Zaljubi se vanjo. In za Marion je Mark Whitney ideal vseh pravljičnih kraljevičev: bogat je, lep, pameten in ljubezniv.

Tri leta že živita skupaj, Mark Whitney in Marion Martin. Iz neznatnega dekleta, ki je s kričavim glasom zahtevalo v gostilni grahovo juho, je postala elegantna dama. In z obleko je izpremenila tudi ime. Zdaj je Mrs. Mooreland in ena najbolj krasnih in lepih žena v New Yorku.

Mark Whitney bi moral postati državni upravitelj, toda njegovo znanje z Mrs. Moorelandovo mu je napoti. Nasprotniki mu hočejo oblatiti čast in vzeti ugled. Le še malo časa je do volitev. Prijatelji, ki se boje, da ne bi mladi politik zaradi svoje ljubice pri volitvah propadel, ga prosijo, naj se ji odreče. Toda Mark Whitney ostane trden: žene, ki mu je bila tri leta iskrena tovarišica, noče pustiti.

Marion je ta pogovor slišala. Dobro ve, da je Whitney ne bo nikoli vzel, saj ji je sam pravil, koliko je moral pretrpeti v svojem prvem zakonu. Noče mu pa biti ovira na poti k uspehu.

Še tisti večer stopi predenj in mu reče, da je srečala nekega prijatelja iz mladosti, ki jo bo vzel za ženo. Pravi mu, da je že sita dosedanjega življenja. Tri leta mu je lagala ljubezen in zdaj mu pove resnico: samo izrabljati ga je hotela. Zdaj pa se je že dovolj naučila...

In Marion gre. Mark Whitney se je ne upa zadržati. Ne more verjeti tega, kar mu je rekla, toda kaj mu drugega preostaja? . . .

V ogromni dvorani ima Mark Whitney, kandidat za upraviteljsko mesto, svoj prvi govor. Iznenada pa se vsuje z galerij cel dež lepakov z napisom:

»Kdo je Mrs. Mooreland?«

Ljudje začudeni berejo to vprašanje in čedalje glasneje postaja njihovo mrmranje, zmeden stoji Whitney na odru in drži tudi tak listek v rokah. Iznenada pa vse potihne. Mlada ženska se je dvignila iz množice in pravi:

»Jaz sem Mrs. Mooreland!«

Marion Martin govori in brani Whitneya. Mrmranje čedalje bolj potihuje. Tesnobna tišina vlada po dvorani, ko izgovori Marion poslednje besede: »Ta ženska, Mrs. Mooreland, mu je bila nekoč toliko, da je hotel zaradi nje zapraviti svojo kariero. Vzeli so mu jo. Nikar ne vzemite še vi njega sebi. Mark Whitney je pošten. Verjemite mu!«

Marion si utira pot skozi množico, ne sliši navdušenih klicev po dvorani, ničesar ne sliši. Bori se s solzami in hiti, da bi prišla čimprej domov.

In potem nenadno začuti neko roko na svoji rami. Ne ozre se. Ve, kdo je prišel za njo in ve prav tako kakor Mark Whitney, da ne bo nikoli več poskušala ubežati tej ljubezni, ki je njuna usoda, pa naj bo že Mark državni upravitelj ali pa ne.

Proces proti Ufi

Listi poročajo, da je trgovec Moravetz iz Salzburga tožil filmsko družbo Ufo v Berlinu. V tožbi navaja, da je pred dvema letoma poslal tej družbi neki filmski rokopis, pa ni dobil od nje nobenega odgovora. Film »Zlato« z Brigito Helmovo in Hansom Albersom pa je po vsebini zelo sličen njegovemu rokopisu in zato zahteva Moravetz 50.000 mark odškodnine. Razprava zaradi te tožbe se bo vršila te dni v Salzburgu.

*

Filmske novosti

Lien Deyers, ki je te dni dovršila na Dunaju film »Karneval ljubezni«, je odpotovala v Prago. Tam bodo delali nemško verzijo znane češke komedije »Pasje življenje«, v kateri ima v originalu glavno vlogo Vlasta Burian. V nemški verziji bo imela glavno žensko vlogo Lien Deyers, moško pa Fritz Kampers.

V Hollywoodu deluje zvočni film »Vesela vdova« s Chevalierjem in Macdonaldovo. Režijo vodi Ernst Lubitsch. V Ameriki so prvič posneli ta film že v času nemega filma. Takrat sta imela glavni vlogi Moe Murray in John Gilbert.

Neka berlinska firma namerava izdelati film »Peer Gynt«. Režiral ga bo najbrž Gustav Gründgens, glavno moško vlogo pa bo dobil Hans Albers, ki mu letos poteče pogodba z Ufo.

Martha Eggerth pojde najbrž v Ameriko in se zdaj pogoja z neko večjo hollywoodsko filmsko družbo. Trenutno je še zaposlena pri poslednjih prizorih filma »Čardaška kneženja«, ki ga režira Georg Jacoby.

Letalska ekspedicija, ki jo je prve dni februarja poslala švicarska družba »Praesens« v Palestino in Abesinijo, se je te dni vrnila v Curih. Vodil jo je znani letalec Mittelholzer. Prinesla je s seboj nad 8000 metrov filma.

Japonska je lani izdelala okoli 900 filmov, med njimi 500 govorečih.

John Miljan, ki igra precej pomembno vlogo v filmu »Milijonarjeva prijateljica«, je po rodu Dalmatinec iz Zadra. On je eden tistih redkih igralcev, ki so igrali že v nemih filmih in zvočni film ni pometel z njimi.

Na Irskem ne sme trajati poljub na platnu več kakor tri sekunde, sicer ga cenzor pristriže.

Američani mislijo posneti film iz Carusovega življenja. Pesmi bodo vkopirali v film po originalnih Carusovih ploščah.

Nekaj ameriških držav je prepovedalo predvajanje filma »King Kong«, češ da preveč razburja živce.

★

Dunajska filmska razstava

V avgustu bo na Dunaju velika filmska razstava, na katero se ves svet vneto pripravlja. Udeležile se je bodo skoraj vse države, ki izdelujejo filme, in največje svetovne filmske družbe že izbirajo svoje nove najboljše filme, da bodo z njimi tekmovale za naslov letošnjega najboljšega filma.

Evropa se zlasti zanima za prvi japonski govoreči film, ki bo ob tej priložnosti prišel iz Azije, pa tudi za Ruse, ki pripravljajo z ogromnimi stroški razkošen reprezentativen film. Režiral ga bo Nikolaj Ekk, ki se je proslavil s svojo umetnino »Putevka v žizn« (Pot v življenje). Baje se bo udeležila razstave in tekmovanja tudi britanska Indija.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi"

Ali bo uspel?

Letalec Joe James se pripravlja na polet Chicago—Litavska brez vmesnega pristanka

Najmlajši angleški pilot

je 17 letni John Greswell. Ko so mu izročili pilotsko izkaznico, mu je kot prva čestitala mati na brooklandskem letališču

Obglavili so ga

Korziški bandit Torre, ki ga je prošli petek obglavil francoski krvnik Deibler

Mlada izborna jahačica

To 15 letno francosko dekle si je priborilo na konjskih dirkah že 225 nagrad in upa dobiti nekoč tudi veliko nacijonalno nagrado

Iz akvaristove torbe

O školjkah in o hrani

Vedno lepše postaja v prirodi. Na Barju sta medtem že minili dve značilni dobi, namreč razcvetje noric s svojimi lepimi belimi zvončki in razcvetje tulipanov, sedaj so pa že na vrsti kalužnice, nežne spremljevalke potokov in jarkov, v rumeno zelenih haljah. V gozdovih so se pa že odprli popki na drevesih in zelenje gre z dolin polagoma k grebenom, vmes pa vidimo beli cvet divjih hrušk in črešenj, ki so nalik vilam, odetim v bel deviški pajčolan. Zares, v najlepšem času smo, ki žal, kakor vse, kar je prelepo, tudi kmalu jenja. Krasen razgled se nudi ob večerni zarji z vzhodnega Barja proti zapadu, kjer se nam po solnčnem zatonu pokaže v ostrih silhuetah naše zapadno hribovje in gorovje s Triglavom v sredini, ki visok, širokoplečat in dostojanstven kraljuje nad ozemljem, kjer stanuje slovenski rod, tja od sinjega morja, preko prijaznih Slovenskih goric k gornji Dravi in Zili in od snežno belih Karavank do modro zelenega traku globoke Kolpe. Ponosni moramo biti na delec zemlje pod nebom, ki nam ga je stvarnik podaril, kajti v zedinjeni domovini »ni lepšega kraja, kot je Slovenija, podoba raja!«

*

Zadnjič sem posetil vzhodni del Barja ob Ižanski cesti, preko Hauptmance k Babni gorici, zlasti pa potok Izer, ki je potok ljubkih zelenik, živahnih pisank in naglih rdečeokic. Korakajoč ob obali sem iskal školjke in ravno sem razmišljal, da ne bo kazalo nič drugega, ko da se slečem in da se podam v sredino potoka, ko zagledam tik obale vodometček, ki je v presledkih brizgal vodo z obale v Izer. Takoj sem opustil namero, da se slečem, kajti tako brizgajo školjke, ki so samo napol v vodi in ki ostanejo pri naglejšem padcu vode na kopnem. Izbral sem si nekaj komadov za drst pezdirkov v akvariju. Obiskovalci muzeja za dravsko banovino v Ljubljani si lahko ogledujejo drst pezdirkov, ki so razstavljeni v akvariju na hodniku prvega nadstropja omenjene stavbe. S školjkami tik obale je pa takole:

Poplave jeseni in pomladi so jih privabile v blato bliže obali in sedaj, ko voda naglo pada, jih ostane mnogo na kopnem. Čim popuste školjkam zaklepne mišice, jih pojedo vrane in druge ptice.

Za akvariste, ki iščejo živo hrano, je zdaj vse na razpolago. Majhnih paglavcev, ki so se izlegli iz žabjega mresta, razne vrste ličink enodnevnic, dafnije in druge jim sorodne drobnarije kar mrgoli v vodah. Pod Krimom sem našel jamico s čisto vodo, polno vodnih bolh, samookov in ostalih račičev. V takih čistih jamicah, ki niso v zvezi z gnojišči, kakor je to navadno na deželi, ni nobene golazni, kakor n. pr. ihtioftirij in druge ribam nevarne zajedalke. Tudi črvički tubifeksi so se razpasli, žal, da se morajo potruditi ljubljanski akvaristi že zelo daleč v okolico, da jih najdejo, dočim so se v prejšnjih časih preskrbeli s to izvrstno hrano za ribice v jarku, ki je spremljal Lattermannov drevored in kjer jih je bilo nič koliko. Sicer bi pa morda danes tudi ta jarek ne zadostoval za potrebe ljublj. akvaristov, zlasti ker potrebujejo nekateri ogromne mase tubifeksov in odvažajo blato s takimi črvički kar na debelo. Slično je z dafnijami. Svoječasno je bazenček v parku na Fužinah zadostoval. Nedavno sem se mimogrede dvakrat zaporedoma ustavil pri omenjenem bazenu in na vlagi okoli njega in pri zajemanju sem opazil, da ni skoraj nobenih dafnij, in po večkratnem zajemanju sem dobil kvečjemu 20 do 30 komadov v mrežico. Skrb akvarista, ki je polovil dafnije iz bazena za svoje ribice, je vsekakor pohvale vredna, samo je treba poskrbeti za večje rezervoarje doma, ker v majhnih posodah, kjer primanjkuje kisika, poginejo večje količine bolh kaj hitro, zaradi česar ne bi imele ribice nič od teh dafnij, ribice ostalih akvaristov pa, ki si vlove manjše količine samo za nekaj dni, bi bile pa tudi oškodovane po eksploataciji en mase omenjenega bazena s strani posameznikov. No, sicer si vlovi vsak kolikor hoče, ker lov na dafnije in račiče je še brezplačen, priporočljivo pa je, da se podajo akvaristi, ki razpolagajo s kolesi in drugimi vozili, v daljno okolico in da prepuste pešcem akvaristom jamice in mlake v neposredni bližini mesta.

*

Nekaj ribic je brezplačno na razpolago. Oddam jih akvaristom, čitateljem ponedeljskega »Jutra«, ki ne utegnejo vloviti ribic sami.

O. S.

Sebi in svojim v pouk in zabavo

naročite ilustrirano tedensko revijo

„ŽIVLJENJE IN SVET"

Uprava: Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5.

Tone Brezar:

Raport

Tisti čas, ko je bil ves svet en plamen in sleherni dan nov krik groze, se je pri našem kadru na Gornjem Štajerskem vendarle primerilo, da je životarjenje po cele tedne teklo tako enolično kakor kje v polarnih krajih ali na skalnatem otoku sredi divjega oceana.

Nova marškompanija je bila šele v pripravi, s fronte ni bilo kaj obsežnih poročil o izgubah, kadrska kancelija je gladko odpravljala invalide in druge berače k superarbitraciji in domov. Skratka, gospod stotnik Hauer je imel spet mirne in zadovoljne dni, ni se razburjal ne pri inspekcijah, ne pri raportih, — hop! Časih pa je vendarle capnil h kadru kak nov prišlek in je spravil gospoda stotnika iz ravnotežja, pa naj se je zadržal še pohlevneje kakor ukročen medved. Bilo je po deklaraciji. Tiste meniško mirne, posmehljive enoletnike slovanskega rodu, ki so s prezirom in posmehom prebirali vse nemške dnevnike in po vrhu še imenitno zabeljena poročila čeških, slovenskih in hrvatskih listov, tiste opasne, nezanesljive tihe puntarje je stotnik Hauer gledal s tako hladnim občutjem, kakor — postavim — kače. Saj se ve, da belouška ne vseka, ali kdo si bo z roko dal opravka pri belouškah in jih božal, ko se časih vendarle lahko zmotiš in sežeš med gade!

Takole nevšečno je nekoč zrasla kadrska druščina za enega moža. Prišel je v pisarno, komaj spoznan, visok, toda zgrbljen in suh, enoletnik Filip. Odkod se je vzel? Sam ni vedel, kam spada. To ga kratko in malo ni brigalo, odkar so ga stisnili v vojaško suknjo. Sključenega dolgina so prve mesece vlačili po raznih krajih Gornje Štajerske, dokler se ni zmazal v bolnišnico. Iz bolnišnice so ga poslali v zbirališče rekonvalescentov v Kalwang. Tam so po dopisovanju s Celjem dognali, da spada dolgi jurist Filip h kadru lovskega bataljona na Gornjem Štajerskem. Ko se je javil k raportu, mu je narednik Peter priravnal opasač in bajonet in mu popravil čepico tako, da je tičala lepo nad čelom. Stotnik Hauer pa ni rekel ne čne ne bele, samo usta so se našobila, kakor da je poduhal poper. Natanko tega je bilo še treba, jurista Filipa, o katerem stoji v aktih zapisano, da so ga takoj v začetku vojne zaprli in odgnali v graške garnizijske zapore. Tam je ležal več mesecev v preiskavi. Pa naj ga stotnik Hauer pogleda v obraz ali po strani — ...le dolgin iz zloglasne Savinjske doline je sicer bled in nepresran, toda madež veleizdajalstva se sveti na njem čudovito očitno. »Na ja,« je stotnik namignil narednik Petru, »tega moža boste vi zaposlili.«

Jurist Filip si je najel zasebno stanovanje in se kaka dva tedna sploh ni prikazal v kasarno. In narednik Peter je na moža pozabil. Enoletniška družba pa se je močno zanimala za došlega tovariša in ga obiskala v njegovi sobi: Neizrekljivo grdo je klel enoletnik Filip. Komaj drugi dan bivanja pri kadru je dobil od doma pismo, da sledi paket. Sporočili so mu domači, da mu pošljejo dobrega kruha, svinjine in sirovega masla. Pa je čakal Filip in je čakala vsa druščina še dva dni, še tri dni, po petih dneh je paket prispel ves razcefran. Ni bilo v njem ne svinjine, ne sirovega masla, ki so ju med potjo nekje ukradli, le hleb kruha so pustili, že plesniv in nagrizen. Ali od človeka ali od miši, kdo bi vprašal!

— Za Boga avstrijskega! — je klel Filip, da se mu je krivila suhljata postava, ko je brskal med papirji in med motvozi. — Najprej so me hoteli izstradati v arestu, zdaj me pa ropajo pri vojakih, prasci avstrijski... Na, odreži, če češ! — je ponudil Peregrinu in ostalim. Trebili so plesen izza skorje, obrezovali in goltali trdi, dobro zapečeni savinjski zmesni kruh.

— Kaj za vraga ti pošiljajo sirovo maslo in svinjino! — se je tiho čudil Benedik in postrgal s konico nožiča po papirju, omaščenem od žarkega sirovega masla.

— Še preiskavo si lahko doma nakopljejo s takim! Magnati savinjski, ki skrivate dobrote — je podražil Peregrin. — Meni ne pošljejo od doma drugega, kakor suhih hrušk in platičev, v žakljevino zašitih. Če je kos črnega ovsenjaka poleg, je prava sreča. Pa ne more na pošti nihče ukrasti, ker je vse skupaj dvakrat zašito. Kaj misliš, zakaj mi takšno pošiljajo?

— O moj krščen duš, zdaj me boš še z ugankami trapal! — je vzrojil Savinjčan.

— Lej ga, zato, ker drugega nimajo!

Ena pošiljka pa je prišla ob pravem času, še tisti dan, ko je bila iz Savinjske doline odposlana. Filip je hitel z brzojavko k raportu.

— Pokorno prosim, gospod stotnik, za kratek dopust, ker mi je umrla sestra.

— Slavka, Slavka, je čital stotnik brzojavko. — Odkod je dobila rusko ime? Koliko let pa je štela?

— Šest, gospod stotnik.

— Za čem je umrla?

— Kroglo je imela v glavi, gospod stotnik.

— Kroglo?... Kroglo!... Odkod ji krogla v glavi?

— Obstreljena je bila, gospod stotnik.

— Obstreljena! Kdo jo je obstrelil?

— Sosedov ruski vojni ujetnik, gospod stotnik. Preizkušal je star samokres in ni vedel, da je v njem patrona.. Sestra je gledala — po nesreči se je sprožilo... in krogla naravnost njej v glavo. Potem smo mislili, da bo živela ... a zdaj je na lepem nastopila smrt.

Stotnik Hauer je strmel. Z obema rokama se je oprl ob svojo kratko sablo, se razkoračil in uprl oči kvišku v visokega Savinjčana, za dobro glavo višjega, čeprav se je držal sključen kakor grešnik pred spovednico. —

— Himmelhergott, odkod ruskemu ujetniku orožje? To morajo biti krasne razmere pri vas doma... Kam hočete?

— V Savinjsko dolino, gospod stotnik. Kar se samokresa tiče... na steni je visel, pa ga je snel... Nesreča se je zgodila čisto po naključju.

— Ah, da, Savinjska dolina! — je prezirno zamahnil z desnico gospod stotnik. — Nicht Sanntal, Sautal!... Tri dni vam bodi zadosti... saj greste na pogreb, ne pa na deklaracijski shod.

Takoj po raportu je stopil Filip v pisarno, da mu napišejo popotni papir. Tovariši so poslušali za vrati in se hohotali. Manj nejevolji dolgega Filipa, bolj onemogli srditosti stotnika Hauerja.

V pisarni se je Filip pridušal.

— Takole me kujonira zagrizena mrha!

— Nu, ampak tista zaradi deklaracijskih shodov je dobra.

— Se vsaj pozna, da ne hodi zaman po kosilu v kavarno prebirat Tagespošte in različnih dunajskih steklin.

— Naj zmerjajo, tepci, kolikor hočejo. Skrbi skrivajo, mnogo skrbi! — Dolgi Filip je segel tovarišem v roke in hitel na pot v domovino.

Sportna nedelja

Stanje v podsavezni ligi se ni izpremenilo

Hermes je na domačih tleh proti Celju spravil na varno dve točki — Neodločena igra Maribor : ČSK bi bila kmalu končala z incidenti — Prijateljski tekmi v Mariboru in Celju

Ljubljana, 22. aprila.

V podsavezni ligi sta se odigrali danes dve prvenstveni tekmi, ki sta vzbudili med sportnim občinstvom precejšnje zanimanje. Važnejša je bila vsekakor tekma v Mariboru med ISSK Maribor in Čakovečkim SK, ker je Čakovečki SK na drugem mestu tabele ter bi bil lahko ogrožal vodilno pozicijo Ilirije, ako bi bil danes zmagal. Čakovečki SK je bil po svojih dosedanjih uspehih tudi favorit, vendar pa je Maribor v spomladanski sezoni tako napredoval, da so gostje mogli izsiliti le neodločen rezultat. Ta remis še bolj ojača pozicijo Ilirije na prvem mestu tabele, ker imata Ilirija in ČSK enako število odigranih tekem, vendar pa je sedaj Ilirija za dve točki pred svojim konkurentom iz Medjimurja.

Izid tekme v Ljubljani med Hermesom in Celjem je bil zlasti po hudem odporu, ki so ga Celjani pokazali v zadnji tekmi proti Iliriji, zelo negotov. Zmagal pa je Hermes ter s tem dosegel enako število točk, kakor mariborski železničarji. Vendar pa svoje pozicije v prvenstveni tabeli ni izboljšal, ker je goldiferenca železničarjev mnogo, mnogo boljša in so Mariborčani odigrali tudi tri tekme manj kot Hermežani.

ISSK Maribor si je priboril sicer eno točko, je pa še vedno ostal na zadnjem mestu. Prvenstvena tablica je sedaj tale:

Ilirija	8	6	1	1	32:16	13
ČSK	8	4	3	1	25:21	11
Železničar	6	4	0	2	25:13	8
Hermes	9	4	2	3	16:30	8
Rapid	4	2	1	1	11:7	5
Celje	9	1	2	6	15:23	4
Maribor	8	1	1	6	15:29	3

Hermes : Celje 2:0 (0:0)

V nadaljevanju borbe za podsavezne točke je bila tokrat v Ljubljani na sporedu tekma med našimi šiškarji in Celjani. Če ni boljšega — si nemara misli naše nogometno občinstvo — gremo tudi na take tekme, in se je res zbralo lepo število gledalcev na igrišču med železniškimi tiri. Gotovo ni nihče obžaloval, da je prišel, ker je bila tekma kar prijetna na oko, borba je bila zanimiva in tudi nogomet je bil na dokajšnji višini.

Hermes: Oblak—Klančnik, Lewy—Ferjan, Košenina, Čebohin—Kos, Brodnik, Zalokar, Škrajnar, Kariž.

Celje: Pleteršek—Koprivšek, Mikuž—Volkar, Pressinger I, Pressinger II—Pokrajac, Trifunović, Marić, Franček, Ahtik.

Hermežani so svojo četo nekoliko izpremenili in niso bile spremembe v kvar njihovi moči. V srednji vrsti sta se pojavila dva druga moža, kar je samo ugodno učinkovalo. Treba je kar pri tej priliki poudariti, da je tekmo za Hermesa v veliki meri dobila krilska vrsta, ki je bila ofenzivno in defenzivno dobra. V vsej vrsti se je še posebno odražal Čebohin, obenem najboljši krilec na polju. V napadu je Brodnik vplival osvežujoče, vendar pa je napad še vedno najmanj učinkovit del moštva. Občutno je pomanjkanje primernega vodje. Zalokar tej nalogi ni več dorasel. Poleg njega je bil tudi Škrajnar bolj šibak kot ne, dočim sta krili delali razmeroma uspešno. Obramba je bila žilava in trdna, mnogokrat je bila zelo potrebna pomoči krilske vrste. Od branilcev je boljši levi. Vratar je imel v prvem delu igre nekaj več posla in tedaj se je pokazal precej nesigurnega. Koncem prvega polčasa je nenadno Klančnikovo bombo iz bližine prav lepo držal in s tem preprečil hujše posledice. V splošnem je moštvo napravilo prav dober vtis, tudi kar se tiče fairnesse.

Celjani so bitko zgubili po trdem odporu. Začetkom igre so sicer krepko pritisnili, in čeprav je bila borba v glavnem odprta, so vendar v polju deloma prevladovali. Toda že koncem prvega polčasa so se začeli pojavljati v moštvu znaki utrujenosti. Velika vrzel v moštvu je izredno šibka krilska vrsta. To je za moštvo prav velika škoda, ker razpolaga sicer z razmeroma dobro obrambo, ki se je ves čas res požrtvovalno in uspešno borila, in z napadom, ki bi bil ob primerni podpori od zadaj sposoben doseči kak uspeh. Branilca sta s krepkim startom čistila, kar se je dalo, z dolgimi odbojnimi streli sta prenašala igro v nasprotno polje. V vratarju sta imela dobrega partnerja, če se je žoga kretala na desni strani, po levi pa je spustil dve žogi v mrežo. Napad je bil po svojem učinku kaj pester. Obe krili sta dali malo dobre igre, a v notranji trojici se je izgubljal preveč v ozadju Marić, ki je hodil vedno znova po žoge nazaj. Najbolj agilen je bil Franček, ki ima tudi prav dober strel, le da ga ni utegnil uspešno uveljaviti. Trifunovića so dobro »držali« in ni prišel do prave veljave. Kot celota so bili dobri, predvsem v prvi polovici igre, v startu, tudi njihova igra z glavo ni napačna. Je pa moštvo zelo fair.

V začetku igre je bilo precej burno. Obe moštvi sta lepo startali in se je prenašala igra s polja v polje. Izrazitih situacij si niso ne eni ne drugi izdelali, na kazenskih črtah je običajno aktivnost obeh napadov nehavala. Sredi polčasa so Hermežani zapadli v svojo davno napako, da so se začeli med seboj kregati, kar je dalo Celjanom možnost, da so se bolj uveljavili, vendar brez uspeha. Moštvi sta si priborili po dva kota in sta šli z 0:0 v odmor.

Drugi del igre pa je potekel v znamenju številnejših šans. Že uvodoma je imel Trifunović krasno priliko, da bi realiziral, pa je Oblak s svojo hladnokrvnostjo preprečil nesrečo. Položaj se je čez par trenutkov zasukal v nasprotno smer in Koprivšek je utegnil Škrajnarja ovirati samo še s hudim foulom. Prosti strel je izvedel Živček, ki je žogo plasiral ostro ob stativi, 1:0 za H. V naglo se menjajočih situacijah so Celjani v 8. min. z lepo akcijo po levem delu napada opasno pred hermežanskim golom, težji foul povzroči enajstko, ki jo Marić plasirano strelja, toda Oblak sigurno odbije! Odslej se držijo šiškarji bolj defenzivno, Celjani intenzivno napadajo in ima Ahtik samo enkrat prav lep položaj, iz katerega doseže — aut. Naposled se Hermežani okorajžijo, preidejo sami v nanpad in v 37. min. se zasmeje po lepem kombinatornem pripravljalnem delu Binetu prezapeljiva prilika: v čisti poziciji se odloči za strel, ki, dobro plasiran, obsedi; 2:0 za H. je tekma dobljena! Med tem je tempo igre že močno popustil, zlasti so Celjani že dali iz sebe, kar so mogli, v zadnjih potezah igre so zopet Hermežani v ospredju. Kljub vsem obojestranskim naporom ostane rezultat do konca isti.

G. Jordan je tekmo sodil v dobrem stilu, objektivno in prav dobro.

Ilirija komb. : Triglav (vojaški team) 6:0 (5:0)

V predtekmi je kombinirano moštvo Ilirije v premočni igri prvega polčasa gladko odpravilo vojake. Sodil je g. Pevalek.

I SSK Maribor : Čakovečki SK 2:2 (1:1)

Maribor, 22. aprila.

Na igrišču Maribora sta danes odigrala svojo prvenstveno tekmo Maribor in Čakovečki SK. Tekma je spričo uspešnih nastopov Maribora v zadnjem času vzbudila precej zanimanja, tako da se je zbralo na igrišču do 700 gledalcev. Dvomimo pa, če so odšli z igrišča zadovoljni. Tekma je bila namreč vseskozi tako ostra in ogorčena, da je bilo polno incidentov in zapletljajev. Na lepo igro igrači sploh niso polagali nobene važnosti in so igrali večinoma na moža. Pri tem pa igrači niso naleteli na nobene zapreke, ker jih sodnik ni oviral pri tem delu in jih je pustil igrati, kakor se jim je ljubilo.

Maribor: Zelen—Oka, Koren—Gomol, Kirbiš, Kukanja—Ogrizek, Dušan, Starc, Konič, Jurgez.

Čakovečki SK: Krznarić—Vamplin, Janić—Vas, Galović, Filou—Vogrinec, Pintač, Megla, Takač, Bacović.

Domačini so to pot naleteli na izredno borbeno in nedisciplinirano moštvo, ki je skoraj vsako odločitev sodnika skritiziralo. Posamezni igrači so se tudi preveč posluževali fizične sile, tako da se je skoraj zdelo, da bo tekma končala, kakor ona pred 14 dnevi.

Mariborčani so v splošnem zadovoljili. Pogrešali pa smo pri njih preudarnost v igri. Napad je sicer mnogokrat prišel v neposredno bližino nasprotnikovega gola, toda tudi to pot so igralci pozabili na to, da morajo streljati. Ožja obramba in krilska vrsta sta se dobro držali. Vratar je bil prav izvrsten. Za dobljena gola ga ne zadene krivda, ker sta bila oba dosežena iz prostih strelov z daljave 16 m.

Napadalna vrsta gostov je bila dobra. Lepo je pridobivala na terenu. Odlikovali sta se zlasti obe krili. V krilski vrsti je bil najboljši srednji krilec. Robustna obramba je pokazala lep odbojen udarec. Vratar je pokazal nekaj prav lepih parad.

Čakovčani so dosegli vodstvo v 12. min., toda Mariborčani so izenačili v 28. min. V drugem polčasu so gostje zopet prišli v vodstvo v 6. min., a 21 minut kasneje se domačini dosegli izenačenje. Po izenačenju je postala tekma zelo ostra in nelepa.

Sodil je g. Nemec, ki pa ni dorasel težkim tekmam.

V predtekmi je rezerva železničarja premagala rezervo Maribora z 2:1.

Železničar : Atletiki 3:2 (1:0)

Železničarji so porabili današnjo nedeljo za prijateljsko tekmo s celjskimi Atletiki. Tekma, ki se je odigrala dopoldne na igrišču Železničarja, je bila od samega začetka mlačna. Enajstorica Železničarja je danes igrala daleč pod svojo običajno formo ter tako primitivno, da je napravila vtis, da je bilo moštvo včeraj sestavljeno. Najbolj klaverno je bilo prizadevanje napadalne vrste, ki se sploh ni mogla znajti.

Celjski Atletiki, ki sicer niso sloveli kot posebno močna enajstorica, so napravili dober vtis. Moštvo je igralo z veliko voljo in vztrajnostjo ter je pokazalo od zadnjih nastopov velik napredek. Tekma je bila prijateljska in fair.

Sodil je g. Vesnaver.

Primorje : Olimp 10:4 (6:2)

Celje, 22. aprila.

Danes popoldne se je na Glaziji pred 400 gledalci odigrala prijateljska tekma med prvim moštvom ljubljanskega Primorja in celjskim Olimpom. Primorje je zasluženo zmagalo. Igra je bila zelo živahna in zanimiva ter večinoma odprta. Gostje so pokazali temeljito tehnično in kombinatorno znanje ter so Olimpijce znatno prekašali.

Olimp je igral zelo požrtvovalno in žilavo. Zaradi blesure enega igralca je Olimp zadnjih 10 minut igral samo z 10 igrači.

Sodil je zadovoljivo g. Ochs.

Domžale : Disk 3:1 (3:1)

Domžale, 22. aprila. Danes se je vršila tukaj prvenstvena tekma med moštvoma Domžal in Diska, katero so Domžale zasluženo odločile v svojo korist. Za Domžale so scortali Miha, Frenk in Amon.

Pokalne tekme »izvoljenih«

Včeraj so se v Zagrebu, Beogradu in Splitu nadaljevale pokalne tekme onih klubov, ki so se zmenili, da bodo še pred oficielnim državnim prvenstvom merili svoje sile v prijateljskih pokalnih tekmah. So to v resnici naši vodilni klubi v državi, vendar pa so z uvedbo tega pokalnega tekmovanja pokazali, da so jim ostali klubi v državi le takrat dobri, kadar jim prineso na glavno skupščino poverilnice. To pokalno tekmovanje gotovo ne meče najboljše luči na vrhovno vodstvo našega nogometa. Sedaj pa so rekriminacije brez vsakega smisla ter nam je dolžnost, da beležimo rezultate teh tekem.

BSK : Gradjanski 2:0 (2:2)

Zagreb, 22. aprila.

Tekmi je prisostvovalo nad 6000 oseb, med njimi tudi novi minister za telesno vzgojo g. dr. Andjelinović.

V 14. min. odda Marjanović žogo Glišoviću, ki strelja s krila na gol. Na žogo, ki ni bila baš nevarna, se vrže vratar Urh, a žoga ga proti vsakemu pričakovanju preskoči ter gre v mrežo. 1:0 za BSK. V 38. min. zapusti Urh gol ter lovi žogo 16 metrov pred golom. Žogo sicer odbije, toda namesto v aut ravno pred Šurdonjo, ki takoj razume situacijo ter jo plasira z lepim strelom v mrežo. 2:0 za BSK. V 40. min. prosti strel, ki ga izvaja Kokotović. Glaser sijajno ubrani v korner.

Drugi polčas začne z napadi Gradjanskega. Glaser reši že v prvi minuti z boksom. V 5. min. tudi Gradjanski ne izkoristi kornerja. Sledijo menjajoči se napadi BSK in Gradjanskega. V 13. minuti obramba Gradjanskega komaj in komaj reši nevarno situacijo. Igra postaja zelo raztrgana. V 17. min. strelja Živković zelo precizno, toda sodnik zaradi of side Vujadinovića ne prizna tretjega gola BSK. Od sedaj naprej je BSK boljši. Živković lepo strelja, toda Urh brani. V 20. minuti zapusti Glaser gol ter ubrani z boksom. Istočasno pa zruši Šipoša, ki ga morajo odnesti z igrišča. Do konca je igral Gradjanski samo z 10 igrači.

Sodil je g. Podupski.

Jugoslavija : Hajduk 2:2 (1:0)

Split, 22. aprila.

Na to tekmo je prišlo približno 2000 gledalcev. V 24. min. prodre desno krilo Jugoslavije in Milanović zabije z daljave 20 m prvi gol za Jugoslavijo.

Drugi polčas se prične z napadi Hajduka. Hajduk je bil že v prvem polčasu v premoči in je ostal tudi v drugem. Mnogokrat je nevarno ogrožal gol Jugoslavije. V 15. min. zagreši branilec Jugoslavije foul na Kragiću v kazenskem prostoru. Enajstmetrovko strelja Benčić ter izenači. V 17 min. lep napad Hajduka. Kragić strelja z daljave 10 m neubranljivo v mrežo. 2:1 za Hajduka. Jugoslavija napne vse sile, da bi izenačila. V 35. min. prodre desno krilo Jugoslavije, odda prosto stoječemu Sekuliću, ki strelja z daljave nekoliko metrov neubranljivo v mrežo in doseže izenačenje.

Sodil g. Bilać.

BSK : Gradjanski 2:0 (2:0)

Beograd, 22. aprila.

Za današnjo tekmo je vladalo precejšnje zanimanje. V 36. min. se je Bask šele osvobodil pritiska Haška. Hrnjiček prodre z desnega krila, odda žogo v sredino Tomaševiću, ki doseže z ostrim strelom z daljave 18 m prvi gol za Baska. Razvije se zelo temperamentna igra, ki traja do polčasa.

V 8. min. drugega polčasa dobi Petrak na levem krilu žogo, predriblja dr. Ivkovića in še enega igralca ter izenači z lepim strelom v kot mreže. Vratar Baska Jakšić se je sicer vrgel, da bi ujel žogo, kar mu pa ni uspelo. V drugi polovici doseže Sekulić, ki mu je dodal žogo Hrnjiček, v 39. min. vodilni gol za Bask. Bask je še dalje v akciji, toda ne more povišati rezultata.

Sodil je g. Milić.

Ostale nogometne tekme

Dunaj: V soboto: Austria : Wacker 4:1 (4:0). Hakoah : FC Wien 2:2, FAC : Donau 2:1. V nedeljo: Vienna : Rapid 2:1 (0:1), Admira : WAC 5:2 (2:2), Sportklub : Libertas 4:1 (0:1).

Praga: Sparta : Viktorija Plzen 5:3, Teplitzer FC : Čechie Karlin 4:0, Slavija : Kladno 6:4, Nachod : Židenice 2:2.

Budimpešta: Budai : III. okraj 2:1, Ujpest : Ferencvarosz 2:2, Nemzeti : Somogyi 1:1, Attila : Bocskay 3:0, Hungaria : Szegedin 3:1.

Hazenska tekma med družinama ljubljanske Ilirije in kranjskim Korotanom, ki se je vršila včeraj, je končala z veliko zmago Ilirije 14:0.

ŽSK Hermes. (Uprava igrišča.) Danes ob 19. važna seja.

SK Ilirija. (Lahkoatletska sekcija.) Drevi ob 18.30 na tribuni nogometnega igrišča sestanek celokupnega članstva sekcije. Dnevni red važen. Ob vsakem vremenu!

6. občni zbor SK Olimpa v Celju bo v petek 27. t. m. ob 20. v gostilni »Pri Amerikancu« na Sp. Hudinji. Dnevni red obsega čitanje zapisnika 5. občnega zbora, poročila načelnikov vseh sekcij ter predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole, volitev novega odbora in slučajnosti. V primeru nesklepčnosti bo pol ure pozneje drug občni zbor, ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi. K udeležbi so vabljeni vsi člani in prijatelji Olimpa.

Propagandni lahkoatletski miting Primorja

Prva letošnja lahkoatletska prireditev je prinesla zadovoljive rezultate. — Na 300 in 1000 m prva državna rekorda.

Ljubljana, 22. aprila.

V soboto in nedeljo popoldne je ASK Primorje priredilo na svojem igrišču lahkoatletski propagandni miting, na katerem so nastopili samo atleti Primorja. Razen cross country tekmovanj je bila to prva lahkoatletska prireditev v letošnji sezoni. S tega stališča moramo presojati tudi dosežene rezultate. Na 300 m in 1000 m sta bila postavljena državna rekorda. Na teh progah namreč do sedaj še ni bilo oficielnih rekordov.

Največje zanimanje je vladalo seveda za nastop Krevsa, ki je v soboto startal na 3000 m, v nedeljo pa na 1000 m. Na 3000 m je dosegel lep čas 9:18.2, dočim znaša državni rekord na tej progi 9:16. Krevs je gotovo v dobri kondiciji in bi bil ob boljši taktiki gotovo prekosil dosedanji rekord. Od ostalih atletov naj omenimo pred vsem Kovačiča na 100 in 200 m ter juniorja Šušteršiča in Jakliča, ki sta prišla oba z Rakeka. Šušteršič in Jaklič obetata mnogo ter bosta ob primernem treningu postala prav izvrstna lahkoatleta. Pozornost je vzbudil tudi metalec kopja Švigelj.

Sobotni rezultati so bili:

Tek 100 m: I. predtek: 1. Kovačič A. 11.8, 2. Perpar 11.9, 3. Putinja 12.1 — II. predtek: 1. Ranner 12, 2. Cerar Vl. 13.2, 3. Čebulj 13.3.

Finale 100 m: 1. Kovačič A. 11.6, 2. Ranner 12, 3. Perpar 12.1, 4. Putinja 12.2, 5. Cerar Vl.

Tek 100 m juniorji C: 1. Šušteršič 12.2, 2. Jaklič 13, 3. Jež 13.2.

Tek 300 m: 1. Žorga A. 39 (državni rekord), 2. Truči 40.9, 3. Perpar 41, 4. Čebulj.

Tek 800 m: 1. Žorga A. 2:08.2, 2. Čurda 2:11.9, 3. Skušek 2:13.4.

V nedeljo je pred začetkom mitinga tekel Gabršek Hanzi sam progo 800 m ter dosegel čas 2:05.

Skok v daljavo, seniorji: 1. Raič M. 5.99, 2. Putinja 5.96, 3. Perpar 5.75, 4. Štok 5.74.

Skok v daljavo, juniorji C: 1. Šušteršič 5.32, 2. Jaklič 5.29, 3. Jež 4.29, Simonišek je odstopil.

Met krogle, seniorji: 1. Perpar 11.35, 2. Putinja 10.85, 3. Skoberne 10.81, 4. Švigelj 9.68.

Met krogle 5 kg, juniorji C: 1. Šušteršič 11.32, 2. Jaklič 8.88, 3. Simonišek 8.48.

Skok v višino, seniorji: 1. Putinja 1.55, 2. Žorga A. 1.50, 3. Raič M. 1.50, 4. Čebulj 1.50.

Skok v višino, juniorji C: 1. Kulakov 1.40, 2. Jaklič 1.40, 3. Simonišek 1.30.

Tek 3000 m: 1. Krevs 9:18.2, 2. Srakar 9:46.8, 3. Gombač 10:07, 4. Ošabnik 10:12.8, 5. Grad 10:22, 6. Ogrin 10:24, 7. Iglič 10:25.

Nedeljski rezultati:

Tek 200 m, seniorji: 1. Kovačič 24, 2. Ranner 25.6, 3. Truči 26.1.

Tek 200 m, juniorji: I. predtek: 1. Šušteršič 25.9, 2. Malnarič 26.2, 3. Jež 27.1 — II. predtek: 1. Simonišek 27.1, 2. Jaklič 28.2, 3. Štembal 31.2.

Finale 200 m, juniorji: 1. Malnarič 25.3, 2. Šušteršič 25.5, 3. Jaklič, 4. Simonišek.

Met kladiva: 1. Bogumir Fran 34.25, 2. Putinja 23.10.

Troskok: 1. Raič M. 11.89.

Troskok, juniorji: 1. Malnarič 11.51, 2. Raič D. 10.72, 3. Jaklič 10.71.

Tek 1000 m: 1. Krevs 2:42.4 (državni rekord), 2. Srakar Fr. 2:48.8, 3. Srakar Ivan 2:54.9, 4. Grad 2:57.4, 5. Truči.

Met kopja: 1. Švigelj 43.91, 2. Putinja 43, 3. Fakin 38.53.

Tek 1500 m, juniorji: 1. Svetina 4:59.8, 2. Štembal 5:09.8.

Kolesarstvo

Kolesarske tekme ŽSK Hermesa

Včeraj so se vršile dobro posečene otvoritvene kolesarske dirke Hermesa na krožni progi Zg. Šiška—Koseze—Podutik—Delnice—Dravlje—Zg. Šiška.

Juniorji so vozili dva kroga, skupno 17.6 km. Startalo je 9 dirkačev, starih pod 20 let. Primorje in Hermes sta postavila na start vsak po 4 dirkače, Sava pa 1. Juniorski rezultati so bili:

1. Dekleva Milan (Sava) 31.30.
2. Rozman Martin (Primorje) 31.30.2.
3. Lavrih Karol (Hermes) 31.30.4.
4. Mravlje Vinko (Primorje) 31.30.6.
5. Jeras Vaclav (Primorje) 31.30.8.
6. Golob Armand (Primorje) 33.
7. Klopčič Milan (Hermes).
8. Pokorn Fran (Hermes).

Glavna skupina je vozila 6 krogov (52.8 km). Nastopilo je 7 najboljših dirkačev, ki so v najostrejši konkurenci dokazali, da so absolvirali daljši trening in da so zaradi tega v zelo dobri formi. Že v prvem krogu je padel Abulnar (Hermes), vendar pa je vztrajno lovil in sam vozil še štiri kroge. V zadnjem krogu je imel defekt, zaradi česar se ni mogel plasirati. Pet krogov je vozila skupno skupina Rozman, Grabec, Močnik, Štirn in Gartner ter se je strgala šele proti koncu petega kroga zaradi padca Grabca, kateremu pa se je kljub težji blesuri posrečilo, da je zelo zmanjšal razliko.

Rezultati v glavni skupini so bili:

1. Rozman (Železničar, Maribor) v izredno dobrem času 1:37.
2. Močnik (Sava) 1:37.30.
3. Gartner (Ljubljanica) 1:37.50.
4. Štirn (Primorje) 1:38.
5. Grabec (Primorje) 1:38.30.

Zaradi defektov sta odstopila Abulnar in Brajnik.

Na cilju se je zbralo številno občinstvo, ki je navdušeno pozdravilo dirkače, ki so zlasti v glavni skupini na težki in deloma blatni progi dosegli čas 32.3 km na uro, kar priča, da se naši prvorazredni dirkači, kakor tudi juniorji vestno pripravljajo za državno prvenstvo. Po dirki, ki se je končala v dežju, je načelnik kolesarske sekcije g. Ciglar razdelil dirkačem lepa darila, predsednik kolesarskega podsaveza g. Batjel pa je pozval vse dirkače k nadaljnjemu vestnemu treningu.

Svetovno prvenstvo v nogometu

Kakšna je situacija po svetu

Še teden dni nas loči od velike izbirne tekme z Rumunijo, na kateri se bo odločila tudi naša usoda o udeležbi na letošnjih nogometnih tekmah za prvenstvo sveta, ki jih ima letos — kot znano — v režiji Italija. V X. skupini, kjer tekmujeta razen nas še Švica in Rumunija, je situacija dozdaj popolnoma negotova. Švicarji so igrali z nami in Rumuni 2:2, in najbolj čudno bi bilo stanje, če bi iz Bukarešte prinesli še tretji neodločni rezultat. Za srečanje smo se dobro pripravili in upati smemo, da bo rezultat vsaj realen, pa naj bo že kakršenkoli. Vsekakor so Rumuni na boljšem, ker igrajo na svojih tleh, prav na onih, kjer smo preteklo jesen v tekmah za balkanski pokal doživeli skoraj katastrofo in morali v boju z istim nasprotnikom spraviti pet golov brez protiuteži.

Letošnje svetovno prvenstvo v nogometu je prav za prav že tretje. Izbirne tekme so deloma že odigrane, toda imena 16 udeležencev, ki bodo igrali v končnih igrah, še zmerom niso znana. Izjema velja za Švedsko, Špansko in Italijo. Švedi so imeli lahko delo, ko so odpravljali Estonce in Litvance. Španci so »pohodili« Portugalce z 9:0 in 2:1, Italijani pa malo manj izdatno Grke. V Ameriki si je Mehika s pomočjo Kube in Haitija opomogla do potovanja v Italijo, kjer pa se bo morala za končno kvalifikacijo pomeriti še z Ameriko. Nerodno bo za ono enajstorico, ki bo izgubila to kvalifikacijsko tekmo, ker se bo morala nato praznih rok vrniti domov — brez vsake kolajne, ki so obljubljene vsem udeležencem končnih tekem.

Izločenih je bilo dozdaj 6 držav, ki smo jih navedli že prej. Za 13 mest, ki so še nezasedena, se poteguje 23 kandidatov. (Medtem je padla odločitev glede Luksemburške, ki so jo sredi aprila temeljito, toda s čudno srečo poteptali Francozi, tako daso potemtakem skupno z Nemci — brez tekme — četrti in peti udeleženec v končnih tekmah.) V enaki situaciji kot Luksemburžani so zdaj še Bolgari, ki morajo priti še vteku tega tedna po svoj »milostni strel« na Dunaj. Če bodo izgubili kot proti Madžarom (1:4) — o čemer, odkrito priznano, menda ne dvomi nihče, ki vsaj malo pozna razmere — pojdeta tudi Avstrija in Madžarska brez »novega prelivanja krvi« na končne tekme. Iz južne Amerike bosta prišli v Italijo dve enajstorici (Argentinija in Brazilija?), za naslednjega eksotičnega udeleženca pa velja s precejšnjo gotovostjo Egipt, ki ima zmago in 6 golov prednosti proti Palestini.

Čehi in Poljaki so bili tik pred odločitvijo, pri kateri bodo morali imeti Poljaki boljše živce. Čehi so namreč v Varšavi že dobili prvo igro z 2:1. Kakor znano, se je odigranje te odločilne tekme zavleklo zaradi nesoglasij pri vidiranju potnih listov poljske enajstorice, ki bi morala 15. t. m. nastopiti v Pragi. Enega udeleženca bo dala še skupina Holandska, Belgija in Irska. Odločila bo tekma med Belgijo in Holandsko, ki bo tudi prihodnjo nedeljo. Za Belgijce je položaj ugodnejši, vendar ne smejo izgubiti z naslednjimi rezultati: 0:2, 2:5 ali 4:8. V ostalem je zadnji rok za izbirne tekme 30. april in tako bomo prav v kratkem na jasnem, kdo bo letos doživel čast, da se lahko prišteva med 16 najboljših nogometnih enajstoric na svetu.

Zanimivo je vedeti, kakšne so za odločilne igre v končnih igrah določbe glede neodločenih izidov. Če se tekma po 90 minutah konča neodločeno, se igra podaljša za 2×15 minut. Če v teh 30 minutah ni odločitve, se ponovi vsa igra s podaljškom; če po štiriurnem igranju še ni pozitivnega izida, odloči žreb. Za finale, ki se bo igral 10. junija, je poskrbljeno še bolj precizno; če po 4 urah ne bi bilo odločitve, se lahko odredi še tretja igra s podaljški. Če tudi po tej ne bi bilo izida za nikogar, se oba nasprotnika proglasita za svetovna prvaka. Primer, ki ga nogometna zgodovina dozdaj ne beleži in ga najbrže tudi letos ne bo! Čeprav bi bilo Italijanom najbrže všeč tako . . .

Častni večer mariborskega akad. sabljaškega društva

V okvirju pomembnega družabnega večera je predsinočnjim mariborski akademski sabljaški klub izročil svojim prvim častnim članom gg. senatorju dr. Ploju, okrajnemu glavarju Milanu Makarju, ravnatelju Bogdanu Pogačniku in ravnatelju dr. Tominšku diplome in častna priznanja za njihovo izredno požrtvovalno in zasluženo delo za procvit sabljaškega sporta v Mariboru. Slavnostnega večera so se udeležili tudi odlični zastopniki javnega življenja. Navzoči so bili med drugimi: župan dr. Lipold, okrajni glavar dr. Senekovič, narodna poslanca dr. Pivko in Krejči, zastopnik komandanta mesta podpolkovnik Jovanović, podpol. Celestin, prim. dr. Robič za mar. Strel. družino, ga. Maistrova, ravn. Guštin za Maistrove borce, dr. Rapotec za Jadransko stražo, upravnik pošte Irgolič, upravnik bolnice dr. Vrečko, dr. Kac za Zdravniško društvo, dr. Stamol za ISSK Maribor in podpolkovnik Vidmar za ZKD. Odlično družbo je pozdravil g. inž. Šlajmer ter na kratko orisal pomen počastitev zaslužnih društvenihi delavcev. V daljšem in jedrnatem govoru je nato podčrtaval narodni poslanec g. Krejči zasluge častnih članov dr. Ploja, Makarja, dr. Tominška in ravn. Pogačnika ter jim kot promotor izročil umetniško izdelane diplome in zlate častne znake. Slavljence je pozdravil še mestni župan g. dr. Lipold, poudarjajoč pomen sporta za naše mesto. V iskrenih besedah se je v imenu slavljencev zahvalil senator g. dr. Ploj za počastitev ter pozval tudi ostale člane MASK na intenzivno sodelovanje za podvig in napredek sabljaškega sporta. Sledila je kratka ekshibicija sabljačev, med katerimi smo med drugimi občudovali državnega prvaka dr. Pihlerja ter dami Pihlerjevo in Mirovičevo ter naše znane sabljače prof. Cestnika, Vičarja itd. Večer je zaključila intimna plesna zabava.

Objave

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama

Ponedeljek, 23. aprila: Zaprto.

Opera.

Ponedeljek, 23. aprila: Ob 19. uri Proslava materinskega dne. Izven.

— **Danes ob ½8. uri ZKD film »Razumem, gospod narednik« s slavnim komikom Ralph Robertsom in Ido Wüst. Vstopnina Din 2.50, 4.50 in 6.50. — Predvaja se v prostorih Elitnega kina Matice.**

Komorni večer. Razveseljivo je, da v našem mestu vedno bolj rase krog ljubiteljev komorne glasbe. Je to posledica tega, da se je pričela komorna glasba v zadnjih letih gojiti tudi na koncertnem odru. Danes zvečer izvajajo gg. Trost Iv., Šušteršič V., Müller G. in Svetel H. Beethovnov tipično klasičen klavirski kvartet štev. 3., Schumannov odličen kvartet op. 1. in Sukov Kvartet št. 1. Koncert se vrši v dvorani kina Dvor ob 20. uri. Cene vstopnicam od 4 do 15 Din.

Pogreb pokojnega g. Antona Pintarja, tajnika ljubljanske Gostilničarske zadruge, bo danes ob 14. v Ljubljani, ob 16. pa v Kamniku. Zunanji udeleženci se lahko z rednim avtobusom vrnejo v Ljubljano.

Žena v sodobnem svetu

Bolgarska žena v književnosti

Gotovo se vsi balkanski narodi zavedajo, da bi bila kakršnakoli zveza balkanskih držav samo polovičarska, ko bi izven te zveze ostala katerakoli enota v poštev prihajajočih držav. Umevno je, da je še posebej za Jugoslavijo iz mnogoterih ozirov zlasti pomembno iskreno zbližanje z Bolgarsko. V to svrho je medsebojno spoznavanje narodov obeh držav v vseh njihovih življenjskih področjih gotovo največjega pomena. Drobec temu zbližanju je položilo tudi splošno žensko društvo po zaslugi urednice ženskega Sveta g. Pavle Hočevarjeve, ki je že drugič seznanjala naše žene z Bolgarkami, to pot z bolgarsko ženo v književnosti.

V začetku nas je predavateljica povedla skozi razvoj bolgarskega jezika v dobo, ko so Bolgari doživeli preporod narodne in jezikovne bitnosti. Tedaj so se začele oglašati v tej panogi kulturnega dela tudi žene. Še ko so bili Bolgari pod Turki, je izhajal v Carigradu list »Čitalište«, ki je prinašal tudi sestavke izpod ženskega peresa.

O razvoju prave bolgarske književnosti moramo govoriti šele v 19. stoletju. Do takrat je cvetela le narodna pesem, ki je bila povečini odraz narodove bolesti v robstvu in hrepenenja po svobodi.

Prvi največji oblikovalec modernega književnega jezika je bil Penčo Slavejko, pevec sentimentalnih pesmi. Njegovo ime pa je tesno spojeno z imenom **Mare Bjelčeve.** To je zelo izobražena žena, ki je študirala v inozemstvu in je postala profesorica na sofijski gimnaziji. Po smrti moža, ministra Bjelčeva, ki je bil pomotoma ubit, je zapustila Bolgarsko in je živela dalj časa na Dunaju. Ponovno se je vrnila v domovino, se zbližala s pesnikom Penčom Slavejkovim in mu ostala verna in nerazdružna prijateljica do njegove smrti, ki jo je silno zadela. Od takrat živi samotno, le svojim otrokom in pesniškemu delu, ki je posvečeno spominu Penča Slavejkova. V njenih pesmih se čuti neposredna navezanost nanj in s čudovito mehkobo opeva kraje, koder sta hodila. V teh pesmih ni nič strastnega, nič ognjevite erotike, le tiha vdanost nadčloveške zvestobe. Priroda s svojim božanskim mirom in vse, kar razodeva lepoto, mir in tihi misterij stvarstva, je prednost njenih doživljanj in občutij. Izrazna oblika njene poezije ima prav tako vse znake romanticizma. V načinu duhovnega sožitja s Slavejskovim vzbuja ta vdana in nežno čuteča žena spomin na odnos angleške pesnice Elizabete Browning do njenega moža. Po smrti Slavejkova je izdala tri pesniške zbirke: Stopinje na pragu, Soneti in Spomini na Penča Slavejkova. Prevedla je tudi Nietzschejevo delo: Also sprach Zarathustra. Njena poezija je daleč od sodobne stvarnosti zato si je more približati le oni, ki je po naravi, zlasti pa tudi po življenjskih okolnostih njenemu razpoloženju soroden.

V življenju vsakega naroda imajo politične in gospodarske razmere vpliv tudi na njegovo duhovno oblikovanje in ustvarnje: suženjstvo rodi bolestno hrepenenje a tudi revolucijonaren razmah, svoboda pogloblenje vase, v višje vrednote, materijalna beda obtožbe, pogled v stvarnost in reforme. Redki so primeri, da bi bila literatura anahronizem svoje dobe.

Tudi bolgarska književnost kaže značilnost poedinih socijalnih razdobij. Po osvobojevalnih vojnah je duhovno življenje krenilo drugo pot: romantiki je sledil simbolizem. Pisateljev in pesnikov ni več mikal zunanji svet, poglobili so se vase, iskali borbo vnotraanjem svetu človeka. Sodorov, Jovanov, Trajanov in tudi Siljev, še danes največji bolgarski lirik, so najodličnejši predstavniki tedanje literature v knjigah in revijah.

Takoj po osvobojenju so tudi že žene pisale v razne liste, toda prave pisateljice so se javile šele pozneje. Pred dvajsetimi leti je bila na glasu dobre pisateljice pokojna **Evgenija Dimitrova** in **Evgenija Mars,** prijateljica prvaka bolgarskih pesnikov Ivana Vazova. Njen blagi vpliv se razodeva v mnogih njegovih črticah in povestih. Sama je izdala 3 pripovedne knjige: V mesečni noči, Bele narcise, potopisne zapiske v Carigrad ter nekaj dram. Eno je vprizorilo tudi sofijsko gledališče.

Prva priznana pesnica je bila **Ekaterina Nenčeva,** velika liričarka, ki je izdala zbirko pesmi »Snežinke«.

Po zadnji vojni, ko se je bolgarski narod prav za prav razočaral v ocenjevanju svoje fizične moči, se je pa duhovno tako razmahnil, kakor bi hotel s silo duha nadomestiti ono, kar je izgubil s politično vojaškim neuspehom. V literaturi se je pojavil nekak demokratičen realizem bodisi z izrazito borbenostjo, ali pa s povdarjeno socijalno tendenco. Leto za letom se je večalo število novih pisateljev in pesnikov, med njimi tudi žen. Pred tremi leti so se bolgarske književnice združile v »Klub bolgarskih pisateljic« s sedežem v Sofiji. Članice kluba pišejo v »Vestnik na ženata«, tedenski časopis za književnost, socijalno življenje, modo in gospodinjstvo. Nekatere pa pišejo tudi v priznane revije ter objavljajo svoja dela v knjižnih izdajah. Priznano je ime **Marije Grubešlijeve,** ki je izdala 2 knjigi pod naslovom Hljeb i vino ter Ezičnica. **Ljuba Kasarova** je izdala pesniške zbirke: Ljuljakovi ljulki, Pitcata feniks in Sna na novorodenoto. **Stela Janeva** sodeluje pri leposlovni reviji »Zlatorog« kot literarna in gledališka kritičarka. **Lidija Šišmanova** je priznana literarna in glasbena kritičarka. **Ana Kamenova** je pisateljica romanov Življenje Haritine in Mesto je prav tako. **Severina** je izdala dva zbirki pesmi v prozi. Snežni vrhovi in Svečeniški ogenj. **Vera Bojadžijeva** je priznana mladinska pisateljica.

Uvaževana pesnica je **Bljenika,** ki je nedavno izdala svoje pesmi pod naslovom: Bregovi. Iz zbirke odseva mirna, skladna osebnost avtorice. Njena pesem je zgrajena na treh osnovnih akordih: ljubezen do moža, otroka in prirode.

Magda Petkanova, profesorica matematike, je izdala dve zbirki pesmi: Makedonske pjesmi in Izguba kamek. Iz poslednje zbirke veje tiha resignacija, tožba nad prevarano ljubeznijo. Njena duša je prepolna misli, čuvstva in želja, zato jo je težko utešiti. Njeno življenje je težko in izbičano, zato pa ji je pogled globlji in širji kakor prisrčnejši Blejniki. Najoriginalnejša je pesem »Balada«, pretresljiva slika žene, ki čuti vso svojo temno usodo v spoznanju, da ljubijo mož in pastorki v njej le pokojno ženo in mater, nikdar nje same. Jako lepa in močna je tudi pesem »Moja pot« z izrazito socijalno in feministično tendenco.

Doro Gabe prištevajo med najboljše živeče bolgarske lirike. Izdala je zbirki: Zemski pot in lunatičko ter knjigo Nekdaj. Je tudi zelo priljubljena in upoštevana mladinska pisateljica. Posebno znana je njena povest Mali Dobrudžan. Sestavila je Zbornik mladinskih pesmi bolgarskih pesnikov. Prevaja tudi iz jugoslovanske literature. Iz poljščine je prevedla pesmi Julija Slovackega in Kasproviča. Njene ljubavne pesmi so značilne po svoji nežnosti in mehko-tužnem prizvoku. Druge pa razodevajo pesnico kot filozofsko naturo.

Kalina Malina je priznana mladinska pisateljica. Malokatera literatura premore take bisere sodobnih mladinskih povesti, kakor jih ima bolgarska v delih Kaline Maline. Osnovni ton teh povesti je močno socijalen, toda ne prisiljeno tendenčen. Pisateljica ima neusahljivo fantazijo in je velika psihologinja, ki analizira otrokovo dušo in išče vnjej kali, ki iz največje teme klijejo proti solncu življenja. Elementarni nagon samohrane, ki je otroku biološko prirojen, daje vzmet dejanjem njenih junakov-otrok: v najhujših trenutkih se porodi v njihovi duši odpor proti bedi in podzavestna vera v boljše življenje. Njeni otroci ne jočejo, temveč se bore in si sami pomagajo, kar ustvarja v njih smisel za delo, ki jih usmerja na pravo pot. Po manjših poskusih je pričela K. M. z mladinskim romanom ter dosegla neoporečne uspehe. Njen roman Sirote lahko uvrščamo med maloštevilne mladinske romane iz svetovne literature. Odlikujejo ga vse preje omenjene značilnosti. Celo v izvlečku, ki ga je podala predavateljica, učinkuje pretresljivo in je prava obsodba vojne ter manifestacija za bratsko čuvstvovanje med narodi. Delo je polno ostrega socijalnega opazovanja. Otroci se bore v trpljenju in se zmagovito dvigajo kot tožniki vojne in barbarskega človeštva. Njihova pota niso robinzonade in odiseade — so pota po resničnem življenju. Fabula je čudovito živahno razvita, dogodki se vrste s psihološko točnostjo in skrajno napetostjo. V prikazovanju bede in sentimentalizma, v mladostnih prigodah ni nemogočih fantastičnih prizorov, pa vendar toliko grozotnih in junaških doživljajev. Škoda, da je pisateljica naredila na skrajnem koncu povesti s svoje umetniške višine korak navzdol: roman se zaključi z epilogom, ki je kratek in banalen po vsebini in tehniki. Iz njega bi se dalo sklepati, da je pisateljičina socijalna usmerjenost v svoji poslednji konsekvenci nerealistična.

Sanda Javčeva piše pesmi, povesti za odrasle in za mladino, članke za časopise ter prevaja iz francoske in jugoslovanske literature. Poleg srbskih in hrvatskih je objavila tudi dva slovenska prevoda (Albrechtove in Tauferjeve) v posebni prilogi tednika »Vestnik na ženata«, ki je bila posvečena jugoslovenski ženski književnosti. Prva zbirka lirskih pesmi Sande Javčeve je izšla pod naslovom Žetven dan, ki je zanosna hvalnica poljskemu delu. Knjižico Rodna streha je posvetila vaškemu otroku. Javčeva pa ni samo pesnica, temveč tudi delovna društvenica, ki se poglablja v življenje svoje okolice in širje družbe z vidika sodobne, delovne in razumske žene. V njenih povestih se odražajo mnoga stremljenja sodobne feministične ideologije, zlasti obtožba vojne in obtožba dvojne morale. V ostalem prevladuje v njenih povestih reformatorski duh družabnega ustroja. Njeno delo Križ za hrabrost prikazuje absurdnost in brezpomembnost vojne za večino ljudi: kaj pomaga mlademu človeku, da je odlikovan, ko pa je pohabljen za vse življenje in je prav vsled tega uničena njegova življenjska sreča. Najobširnejše doslej objavljeno delo Sande Javčeve je roman Zavrženi s socijalno tendenco, ki pa ne dosega idejne in tehnične umetniške višine »Križa za hrabrost«.

Elizabeta Bagrjana (Bjelčeva) je največja bolgarska pesnica, katero uvrščajo med najodličnejše zastopnike ne samo moderne, nego tudi celotne bolgarske literature. V njenih pesmih se odraža tragika njenega življenja. Mnogo je tudi potovala po zapadu, sedaj pa živi v Sofiji in se posveča izključno književnemu delu. Izdala je 3 zbirke pesmi: Večnota i Svjatata, Zvezda na morjaku in mladinsko zbirko: Trkulnata godinka. Njenih pesmi je mnogo prevedenih v razne jezike in v novemberski številki »Sodobnosti« smo dobili tudi Slovenci zelo posrečene prevode nekaterih njenih najznačilnejših pesmi, ki so pokazali književnemu občinstvu izredno nadarjeno in samoniklo moderno pesnico. Njena lirika je odraz njenega resničnega stvarnega doživljanja, tistega notranjega sveta, ki se ne zaklepa vase, si ne ustvarja prividov in ne išče simbolov, nego živi polno življenje, ki ga dojema bolj organsko in razumsko kot čustveno, bolj z možgani kot s srcem. Zavest njene življenjske bitnosti, organske in duhovne, je čudovito enotna in logična ter tvori najmočnejšo značilnost njene pesmi bodisi v zasnovi osrednje misli ali v načinu njenega doživljanja. V njeni poeziji ni perečih duševnih konfliktov, ne sentimentalnosti, ne socijalnih motivov, kajti Bagrjana ni opazovalka življenja, ni tožnica prirode in človeka, ne iskateljica novih socijalnih potov, nego le zvesta predstavnica resničnosti, ki čuti mogočni, vidni utrip življenja z vso njegovo materijalno kulturo, v njegovo dušo: v socijalno in etično ozadje pa ji pogled ne seže. Naslovi njenih pesniških zbirk pomembno označujejo njeno umetniško usmerjenost.

Življenje samo daje Bagrjani nešteto pesniških motivov, zato si ne išče snovi v fantaziji in filozofiji, zato so njene pesmi tako priproste in jasne, a vendar visoko umetniške. Pesnica ne živi po usvojenih kategoričnih imperativih, njena izrazita povezanost z življenjem se razodeva v največji pristnosti občutij in dejanj, ki se često križajo s pravili etosa in religije, vendar je njeno doživetje tako iskreno in čisto, da mora osvojiti vsakogar.

Ljubezni ne občuti kot nekaj zgolj duhovnega in platoničnega, pa tudi ne demoničnega in strastnega, nego ji je le življenjsko nujna. Mož, otrok, domovina, svet — vse to skupaj šele tvori njeno življenjsko vsebino; ne enemu, ne drugemu se ne more odpovedati. Česar ne more dojeti neposredno s svojim lastnim, organskim doživljanjem, tega tudi ne more preliti v močno pesem, zato so nekatere njene popotne pesmi šibkejše. Do skrajnosti občuteno vitalnost in pristno elementarno zavest bitnosti kaže Bagrjana tudi v našinu dojemanja in upodabljanja; okus in vonj sta ji bolj izrazita kot vid in sluh. Slane solze, smolnati valovi, okus po divjačini, vonj po gorskem medu, veje s polnimi plodovi so ji sredstva za izražanje bolesti, hrepenenja in življenjske radosti. Pri Bagrjani ne pojo ptički, ne cveto rožice, ne sveti lunica — to so rekviziti zastarele romantike, a ne moderne stvarnosti.

Kako je pesnica enotna in logična v zasnovi osrednje misli in v njenem upodabljanju, tako je skladna tudi v tehnični izvedbi: vsebina sama rodi obliko. Tako so na pr. njene folkloristične pesmi, prekrasne slike iz bolgarskih planin in vasi, zložene v pristnem in prisrčnem narodnem slogu. Vobče je Bagrjanina poezija vedno enotna, skladna, logična ter odkritosrčna in pristna.

Poleg izčrpnega opisa življenja in umetniškega ustvarjanja je predavateljica dodala pri vsaki umetnini še njene najznačilnejše pesmi ali izvleček proze tako, da so poslušalke dobile povsem enotno sliko o bolgarskih književnicah.

Šehidina nesrečna ljubezen

Podujevo, 21. aprila.

Način, kakor si naši kosovski muslimani, pa naj so Arnavti ali Turki, jemljejo žene, je za ljudi, ki ne poznajo njihovih šeg in navad, pač res nekam čuden, nenavaden, ali zanje pa velja kot neovržen zakon, po katerem se ravnajo brez izjeme vsi, stari in mladi, reveži in bogataši. Seveda se pa potem take njihove zakonske zveze razrešujejo zelo lahko in ravno na tak nenavaden način, kakor so se sklenile.

Muharema Bajramovića so podujevska dekleta smatrala za zelo lepega momka, in dasi ni imel pod palcem niti počenega groša, se je zaljubila vanj lepa Šehida, hčerka bogatega posestnika Azira Kuržeša. Muharemu je tudi silno ugajala Šehida, toda zaradi svoje revščine in njenega bogastva se je ni upal niti odkrito pogledati, kaj šele da bi jo nagovoril. Pa je Šehida sama potem našla pot do njega. Ko je bila nekega dne sama doma, je poklicala Muharema, ki je prihajal mimo hiše, in mu rekla, da ga ima rada in mu hoče biti žena. Ko je prišla domov mati, ji je povedala, da hoče biti Muharemova žena, in je še istega večera pobegnila k njemu.

Muharem in Šehida sta bila zelo srečna v svojem zakonskem življenju, tako da so ju imeli drugi naravnost za zgled. Toda Muharem je sčasoma začel postajati ljubosumen, dasi ni bilo vzroka za to, in je naposled celo začel pretepati svojo ženico. Šehida pa se je take moževe ljubezni kmalu naveličala in je nekega dne pobegnila od moža k svojim staršem.

Ker so bile s tem njenim begom razrešene vse vezi z njenim možem, je njen oče kmalu nato dal razglasiti, da moži Šehido. Prijavilo se je več snubcev in med njimi tudi Muharem, katerega pa so Kuržeševi seveda odklonili, kar je toliko razvnelo odklonjenca, da se je sklenil maščevati. In ta svoj sklep je izvršil včeraj.

Ko se je snoči Šehida s svojim očetom in šestnajstletnim bratom Ramadanom vračala s polja domov, jih je Muharem pričakal ob poti in nepričakovano planil na Šehido, držeč v roki samokres, da bi žnjim odgnal očeta in brata. Ker je Ramadan priskočil k sestri, da bi jo iztrgal napadalcu iz rok, je Muharem sprožil in Ramadan se je zgrudil mrtev na tla. Strel pa je streznil Muharema, da se je zavedel storjenega zločina. Izpustil je Šehido in pobegnil v divjem begu čez polje.

Vest o zločinu se je mahoma raznesla po vsem Podujevu. Orožniki so nemudoma šli zasledovat zločinca in so ga prijeli že snoči vsega skesanega in obupanega. Pa se bo tako zadnje dejanje te Šehidine nesrečne ljubezni odigralo pred kazenskim sodiščem, ki bo sodilo ubijalca.

Harmonikarska vojna

Prejeli smo:

Pred tedni sem prispeval v »Jutru« kratek članek o mariborskih harmonikarjih. Bil je nekak odgovor na dopis F. M R., s katerim se je skušala ovreči globoko utemeljena recenzija prof. L. M. Škerjanca v Ljubljani. V »Jutru« je nato sledil intervju z g. Rančigajem izpod peresa g. R. Kresala. G. Rančigaj se je mimogrede obregnil ob mojo trditev, da sem v zmoti, če trdim, da vpliva gojitev harmonikarske glasbe kvarno na otrokov estetski čut, dokazal mi pa tega ni. Sicer pa je g. Rančigaj zainteresirana stranka na tem področju muzike zato mu odrekam objektivnost. Pošten pa je omenjeni gospod s svojo izjavo, da ne gre niti pri harmoniki niti pri orglicah za glasbeno umetnost (Mariborske harmonikarje titulirajo seveda že s krilaticami kakor: »mladi umetniki«, »virtuozi«, »Trboveljski slavčki na harmoniki« itd. itd. — ta ko vzgajamo v otroku domišljavost, šarlatanstvo itd.). Čemu torej ves trud?

V ostalem pa je v omenjenem intervjuvu marsikatera trditev, ki se (morda nezavedno) krije z mojimi. Osupnila me je trditev: da je harmonika »odlično sredstvo za vzgajanje ritma«. Vsakdo, ki se ukvarja s poučevanjem instrumentov, mi bo priznal, da povzroča ravno ritem učencem največ težkoč. Postanek tona pa je pri harmoniki zvezan z raznimi komplikacijami (kakor je pri vseh instrumentih, pri katerih nastane ton s pomočjo zračnega pritiska). Če pomislimo, da mora otrok pri harmoniki spreminjati lego instrumenta ter s fizično močjo svojih mišic ustvariti pogoje za ton, dvomim, da bi bila dana možnost kake izredne ritmične preciznosti. Tudi za študij harmonija in orgel je neobhodno potrebna predšola klavirja, gotovo zaradi ritmične sigurnosti. Da bi bila harmonika nekaka predšola za poznejši študij drugih glasbil umetniških vrednot dvomim: kateri otrok bo pa tako nespameten, da bo pilil vkse in etude, če pa lahko »ubere« že milo »vižo« na harmoniki? To je most, ki vodi navzdol, dekadenca v glasbeni vzgoji, bodočnost bo pokazala, da je res tako. Za vzgajanje sluha (tudi pri manj nadarjenih) pa imamo zelo moderne in uspešne metode in niti ena teh ne kliče harmonike na pomoč. Vztrajam pri svoji trditvi, da je harmonika v konstrukciji, kakor jo rabijo mariborski harmonikarji, kvarna otroškemu sluhu. Otrok se uči v šoli pravilne narodne pesmi, to pesem pa igra na tej harmoniki intervalno in harmonsko predrugačeno, kar spravlja njegov sluh v dvom: kaj je prav za prav pravilno. Otrok mora v razvojni fazi svojega sluha imeti jasno, nedvomljivo sliko pesmi — vsaka razdvojenost je v škodo njegovemu sluhu.

Največ ogorčenja vzbuja pri pristaših harmonikarske glasbe moja trditev, s katero odrekam temu instrumentu vsako estetično kvaliteto. Bom zelo nazoren: kakor ljubi bog ni dal vsem ljudem lepega glasu tako ga tudi med glasbili harmoniki ni mogel njen konstruktor »vdahniti« G. profesor Druzovič prepušča kvaliteto tona harmonike okusa, to je, prepušča v presojo »ad libitum« estetično vrednoto tega instrumenta. Popolnoma pravilna trditev: čim primitivnejši je estetski čut izvajalca, tem popolnejša bo zadovoljitev. Merilo za nas pa ne more biti, ker si ne moremo urejevati estetskega čuta na podlagi najprimitivnejših glasbenih zahtev. Trditev je absolutno negativna za glasbo umetniške kvalitete, kajti nihče si na primer ne bo upal staviti deljenega mnenja o estetski vrednosti človeškega glasu, violine, klavirja itd. Če niso otroku dostopni instrumenti neosporene estetske vrednote, se pridružujem mnenju prof. Druzoviča, da naj se otroku vzgaja njegov glas, ki je najpopolnejše estetsko »glasbilo«.

G Rančigaj se je dotaknil mojih izvajanj le indirektno, medtem ko sem naletel v »Jutrovi« številki z dne 19. aprila direktno na »zlate nauke« in pomislite: ne izpod peresa kakega glasbenika, temveč g. Golca poslovodje tt. Meinl & Herold v Mariboru Priznavam, da je moj članek najbolj dirnil tvrdko Meinl & Herold, ki je denarno zainteresirana na razmahu tovrstne muzike sicer bi v njeni izložbi ne visel razglas, da nudi kupcu harmonike dvomesečen brezplačen strokovni pouk. G. poslovodja ne želi oporekati osnovi moje glasbene kulture, daje mi pa zlate glasbene in pedagoške nauke. Čudno čudo, s kakimi glasbeno visoko naobraženimi ljudmi in pedagoškimi strokovnjaki razpolaga tvrdka Meinl & Herold v Mariboru — da zamorejo dajati diplomiranemu konservatoristu s profesorskim izpitom in slednjič dekretiranemu jugoslovenskemu srednješolskemu profesorju nauke o glasbeno vzgojnih in pedagoških načelih! G. poslovodja, bodite pomirjeni znana mi je tudi kromatična harmonika kje se poučuje, v katere svrhe itd. Preberite si dobro odstavek o estetski vrednosti harmonike, — stvari ne izpremeni. Imelo je že več komisij priliko prerešetavati moj glasbeni okus in moja načela glasbene estetike zato bo le bolje, da sprejme slovenska javnost v tem pogledu moja načela, ki so preizkušena, in da si v tem pogledu ne pušča dajati direktiv poslovodje tvrdke Meinl & Herold v Mariboru, ki se ni ukvarjal nikoli s sličnimi vprašanji. Nadalje naj si g. poslovodja zapomni, da smo Jugosloveni že davno preboleli vsiljevanje nemških vzorov na pedagoškem in glasbenem polju, najmanj pa, da bi nam te vzore vsiljevala nemška tvrdka Meinl & Herold v Mariboru. G. poslovodjo prosim samo za majhno nesebično delo pri svojem dobičkanosnem opravilu: da daste vsaki mamici, ki kupi v vaši trgovini harmoniko za svojega (jo) miljenca (enko) pedagoški nauk ob katerih prilikah lahko otrok javno nastopa in ob kateri uri mora biti otrok zvečer v postelji, če bi pa tega pedagoškega načela ne poznali, blagovolite se obrniti na katerega izmed mariborskih učiteljev ali profesorjev, ki Vam bo drage volje na uslugo. Slednjič pa naj bo g. poslovodja brez vsake skrbi za svoj posel, kajti »harmonikarska epidemija« se je po podeželju že tako razširila, da bo »kšefta« še več ko dovolj.

Prof Karol Pahor

Inserirajte v „JUTRU"

Zaščitnica Pariza

Kipar Real del Sarte je izklesal kip sv. Genovefe, zaščitnice pariškega mesta

Krst na ladji

Na parniku rojen, na parniku krščen

Beograd, 21. aprila.

Naša porečna plovba zabeležuje senzacijski dogodek, da se je na njenem parniku rodil otročič, ki so ga potem tudi krstili na istem parniku ter mu je bil krstni kum kapitan parnika, otročič pa je dobil ime po imenu parnika. Prvi tak dogodek v naši porečni plovbi!

Ko je nedavno plul iz Beograda po Dunavu in potem po Tisi navzgor proti Senti in Stari Kanjiži parnik »Car Dušan«, se je vozila ž njim mlada žena beograjskega čevljarja Mladena Čurčića, Jelena, ki je hotela v Mol k svojim staršem, da bi pri njih dočakala svojega prvega poroda. Toda se je zgodilo, da je stvar prišla hitreje. Kapitan parnika Dušan Maksimović je z največjo vljudnostjo dal porodnici na razpolago svojo kabino in naprosil dve starejši potnici, da skrbita zanjo. Gospe Jeleni se je rodil sinček, še preden je parnik prispel do Mola. Ker porodnice ni nihče pričakoval v Molu, je kapitan v noči ni hotel izkrcati, da bi se ji ne pripetila kaka nesreča, in jo je vzel s seboj do Stare Kanjiže. Pač pa je dal obvestiti njene starše. Ko se je parnik naslednjega dne vrnil iz Kanjiže in Sente v Mol, ga je pričakalo vse molsko prebivalstvo z godbo in zastavami. Ljudstvo je na vsak način hotelo na ta način izkazati svoje priznanje kapitanu, ki je na tako lep način poskrbel za porodnico, molsko domačinko. Porodnica sama in njeni starši, ravno tako pa tudi vse občinstvo, pa so obenem izražali željo, naj bi kapitan bil tudi kum novorojenčku. Kapitan je obljubil.

Da ni moral opuščati svojega kapitanskega posla, je kapitan zaprosil ravnateljstvo porečne plovbe, da bi dovolilo parniku na dan krsta daljši postanek v Molu, da bi se krst mogel opraviti na parniku, kar je ravnateljstvo rado dovolilo. Tako se je potem na parniku »Carju Dušanu«, ko je prispel v Mol, pričel slovesen krstni obred, s katerim je molsko prebivalstvo združilo veliko narodno veselico. Novorojenček je dobil ime po imenu parnika. Krstili so ga za Dušana, kakor je tudi ime njegovemu kumu, kapitanu Maksimoviću. Seveda se je ta slavnost vršila ponoči, ker parnik prihaja v Mol okoli polnoči, pa je bila zato še tem slikovitejša. Mali Dušan pa je dobil od svojega kuma za krstni dar velik cekin in tisoč dinarjev, vloženih na knjižico Poštne hranilnice.

Mestece Mol pa je silno ponosno na ta dogodek in še danes praznuje »krštenje« malega Dušana, rojenega in krščenega na »Carju Dušanu«, prvega jugoslovenskega državljana, ki se je rodil in je bil krščen na parniku jugoslovenske porečne plovbe.

Egiptska sfinga

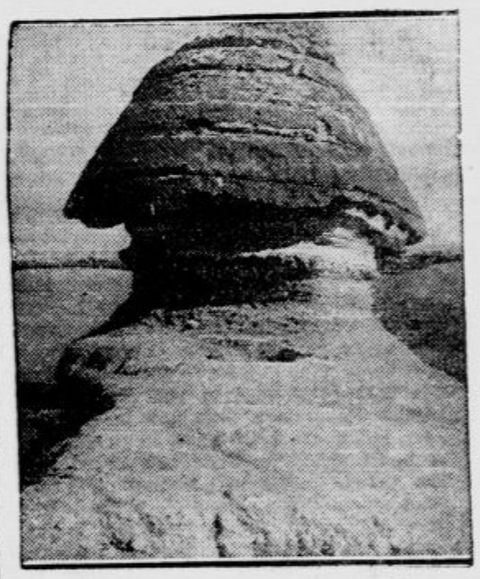

Zanimiv posnetek egipske sfinge vidimo na pričujoči sliki

Ugrabitelj Lindberghovega sina v Parizu?

Pariški »Petit Parisien« poroča iz New Yorka, da sta odpotovala dva ameriška policijska komisarja v Francijo, kjer bosta zaslišala mednarodnega zločinca Donellyja, ki ga dolže ugrabitve Lindberghovega sina. Pri Donellyju je policija našla šop zaznamovanih bankovcev, ki jih je obljubil Lindbergh roparjem za nagrado, če mu vrnejo otroka. Bankovce je izročil Donellyju Lindberghov posredovalec John Condon na newyorškem pokopališču.

Za dobro in slabo voljo

»Oče, čemu je pri poroki potrebna priča?«

»Zato, ker pozneje marsikdo ne verjame, da je bil pri poroki.«

★

Dva škota se zagovarjata pred sodnikom, ker sta v popolni pijanosti poškodovala nekoliko cestnih svetilk.

»Kdo je bil tretji?« vpraša sodnik.

»Tretji? Kateri tretji? O tretjem ničesar ne veva,« odgovarjata škota.

»Ne pripovedujta pravljic,« se razljuti sodnik, »saj vendar ne bosta trdila, da sta si pijanost plačala iz svojega žepa!«

Telefon 2059

Premog Karbopakete drva in koks nudi

POGAČNIK

Bohoričeva ulica 5.

Kapital

Beseda 1 Din davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Bančne vloge

kupujemo in prodajamo najkulantneje. Naročila iz province izvršujemo najzanesljiveje. Za odgovor prosimo priložiti 3 Din v znamkah. Poslovni zavod, d. d., Zagreb, Praška ul. št. 6/II. 124-16

Potniki

Beseda 1 Din, davek 2 Din. Za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Agilnega zastopnika

išče vodeča tovarna čepic. Prednost imajo s poznanjem stroke. Ponudbe na K. B U J, tvornica čepic, Split. 11341-5

Prodam

Beseda 1 Din davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Zelo poceni se oblečete

pri Pr keju

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 14. 188 6

Globoko užaloščeni naznanjamo, da je naš ljubljeni soprog, oče, sin, brat in stric, gospod

Franc Demšar

trgovski pomočnik

dne 21. t. m. po kratkem trpljenju boguvdano preminul.

Pogreb bo v torek, dne 24. aprila 1934 ob ½4. uri popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 22. aprila 1934.

Žalujoča rodbina DEMŠARJEVA

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezersek. Za inseratni del je odgovoren Aloja Novak. Vsi z Ljubljani.